

HB 1836

KÖNYVTÁRI

Híradó

1981

1981/1

Szerkesztőbizottság: Bárány Éva, Berki Imre
(SZOT Közp. Isk. Kvt.), Bosnyák Péter (SZBT),
Dobos Piroska, dr. Ecsedy Andorné, Gáliczky Éva
Mikó Zoltán, Sz. Richlich Ilona és Sándor Ottóné

Főszerkesztő: Szőke Tiborné
Felelős szerkesztő: Pataki Ferenc

ISSN 0139-1917

Felelős kiadó: a FSZFEK főigazgatója

Készült a FSZEK sokszorosítójában

Műszaki szerkesztő: Gosztola Gábor

Eng.szám: III/ÚHB/30/1976. Táskaszám: 81/152

Terjedelem: 5 A/5 iv Példányszám: 500

KÖNYVTÁRI
híradó
A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLONYA

T A R T A L O M

A Wenckheim palota multjából	Remete László	1
Ötven év a Wenckheim palotában. Korabeli dokumentumok		2
"Ide születtem a könyvtárba, amikor még palota volt..."		
Holland könyvtárosok látogatása	Zimáné Lengyel Vera	7
Munkában a Szűry gyűjtemény	Gálné Ballai Ágnes	10
Helyzetkép a Dagály utcai könyvtárról	Nagy Emilné	11
Egy új könyvtár és tervel	Csép Attiláné	13
A zenei könyvtárosok munkája a Bartók centenáriumban	Czeplédyné - Szemkeóné	14
Zenei szolgáltatás a Csepel-királyerdei könyvtárban	Benkőné Bartha Ilona	15
Az "Olvasó Ifjúságért"	Kelemen Tamás	16
"Alkotó Ifjúság" felhívás	Sándor Ottóné	17
Az "Alkotó Ifjúság" pályázat értékelése		18
Együttműködési törekvések a MEDOSZ központi könyvtár és hálózata, valamint az ágazat szakkönyvtárai között		19
Olvasópályázat a Ferencvárosi Vasutas Művelődési Ház könyvtárában	Korim Kálmánné - Simon Jánosné	20
Egy felmérés tapasztalatai	Kiss Ildikó	21
Az általános iskolai tanulók könyvtári szervezettségének alakulása /1975-1980/	Móricz Katalin - Szeginé	
Nyári napközis táborok	Hammel Erzsébet	22
A katalógust ismertető táblák a gyermekkönyvtárakban	Bánhegyi Gyuláné	23
Vers híres emberekről. /A 28-as könyvtár kiegészítő katalógusa./	Kövessi Erzsébet	26
Könyvtárunk ritkaságaiból	Bankós Gyuláné	26
Kalandozásaim	Tóth Imréné	27
28 év a budafoki könyvtárban	Aknay Tibor	28
Kiadványunk	Havas Judit	30
Szépirodalmi művek elemző katalógusa	Radnai Mártonné	31
A KISZ kongresszusi levelének olvasása közben	Gerbner Mihály	33
Felhívás intézményünk fiatal dolgozóihoz	Gerbner Mihály	34
Ez történt...	Ósi János - Gerbner Mihály	35
Párthírek		36
Szakszervezeti hírek		39
Személyi hírek		40
		42

KÖNYVTÁRI Híradó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLONYE

XXV. ÉVF. 1981. JANUÁR-MÁRCIUS

A WENCKHEIM PALOTA MÚLTJÁBÓL

Az első anyagi alapokat a korai magyar kapitalizmus történetében is számon tartott Harruckern-család vetette meg a törökök elleni utolsó hadjáratok hadiszállítójaként. Ők fedezték föl, hogy a még alig lakott Békés megyei földek felvásárlásával jól kamatoztathatják majd tőkéjüket. Fiuörökös híján lányaiként az ugyancsak német földről érkezett Wenk testvérek vették nőül.

A Wenkek is jól sáfárkodtak, a vagyon növekedett, nemsokára a nemességet jelző "heim"-et is hozzáfűgeszthették nevükhöz, sőt tovább léphettek, az unokák között báró, gróf, herceg egyaránt akadt, Béla gróf a lótenyésztésben jeleskedett, emellett mint belügyminiszter az első államférfiak közé tartozott, aki már az ébredő munkásmozgalmat is megrendszabályozta.

Gróf Wenckheim Frigyes viszont beérte a királyi főpohárnokmesterei címmel, alkalmilag képviselőiséget is vállalt, de a vagyongyarapítás jobban érdekelte. A jótékonykodásával kitiűnt unokahugát, gróf Wenckheim Krisztinát nőül véve kettőjük birtokai már együttesen kerek százezer holdat tettek ki.

Akkora vagyonhoz méltó környezet illik és bár Békés megyének a gazdagságot megteremtő parasztsága fel-fellobbanó aratósztrájkjaival kifejezésre juttatta, hogy nem egészen ért egyet a nyereség elosztásával, a "rendet" a Viharsarokban is mindig sikerült helyreállítani. Csakhamar felépült az ókiygyósi Wenckheim kastély. Az ország egyik legnagyobb adófizetője hosszú pesti tartózkodásai alatt sem mondhatott le a rangjához méltó szerény

otthonról. Így született a 60 szobás palota terve. A megvalósításra 1886-1891 között került sor az Állomás, ma Baross és a József, ma Reviczky utca torkolatában lévő telken a Nemzeti Múzeum mögöttes részén már ott sorakozó mágnáspaloták szomszédságában.

Meinig Artur tervezőmérnöknek anyagiilag nem kötötték meg a kezét, így azután a kor legjobb építészeivel, művészeivel dolgoztathatott, köztük Fadrusz Jánossal, akinek márványputtói a főlépcsőház feljárdához, az épületet hátukon tartó atlaszai pedig a lépcsőház alatti térségben kaptak helyet. A külső megjelenésében is vonzó neobarokk épület a kovácsolt vas kapuktól az üvegtetős márványlépcsőházon át a sok kiló szinarany, ezüst felhasználásával díszített ebédlőig, szalonokig, művészeti falborítással ellátott dohányzóig a XVIII. századi izlést híven idéző kandallóig, csillárokig az intarziás padlóig kitűnő mesterek sokaságának munkáját dicséri.

Az 1919-es Tanácsköztársaság alatt köztulajdonba vett palotát a forradalom emlékeinek múzeumává szemelték ki.

A Tanácsköztársaság megdöntése után a békési latifundiumokkal együtt a pesti palotát is nyomban visszaadták a Wenckheim-családnak, de már nem kellett nekik: előbb az ország, a nép sorsa felett döntő jobboldali szervezetek ütötték fel benne - megfélelő bérért - a tanyádjukat, majd évekig eladásával kísérleteztek. Az épület fénye tovább kopott-, egy dokumentum szerint legutoljára a később könyvolvasóul szolgáló ebédlőben egy asztalos rendezkedett be fes-

tékesköcsögeivel, szerszámaival és sokáig borította el a mügonddal kidolgozott intarziás padlót a szénpor, forgács, salak.

A Wenckheim család gondját Folkusházy Lajos alpolgármester oldotta meg: 1926 decemberében váratlanul bejelentette Budapest törvényhatósági közgyűlésén, hogy egy csapásra két legyet ütött: 560.000 pengőért megvette a főváros pénzéből a Wenckheim palotát és ott kívánja elhelyezni a végső helynyomorról küszködő Fővárosi Könyvtár központját. Bár a törvényhatóság ellenzéki tagjai vétót emeltek a törvénysértő és panamaszagu ügylet ellen, a kor szokásainak megfelelően a dolog csakhamar elsimult.

A vádakkal szembe szegezett legfőbb ütőkártyát Enyvvári Jenő, a Fővárosi Könyvtár akkori igazgatója adta a polgármesternek. Az igazgató a legjobban tudta, hogy a könyvtár addigi otthonában, a Károlyi /ma Ferenczy István/ utca 8 alatt volt /1944-ben lebombázott/ mult századi kiszolgált iskolaépületben tarthatatlan helyviszonyok között szorong. Azt is tudta, hogy 1868-1926 között már tucatnyi alkalommal foglalkoztak a felsőbb hatóságok - a "legkomolyabb formában" az önálló könyvtárépület tervével, de hol pénzhiány, legtöbbször a hely kijelölése körüli vita, máskor mindkettő miatt ugyanannyiszor "elhalasztották" a döntést. A törvényhatósági közgyűlés előtt felolvasott szakvéleményében a legideálisabb képet festette, hozzátéve, hogy az épület "50

évre elegendő lesz" a könyvtár fejlődéséhez.

Öt év már le is telt az 50-ből, míg újabb közel félmillió pengőért átalakították az épületet, amelyet fényes külsőségek között éppen fél évszázada, 1931 áprilisában nyitottak meg az olvasók számára.

Es újabb öt év multán Enyvvári igazgató benyújtotta igényét a Wenckheim palotával szomszédos Baross utca 18 alatti egyemeletes épületre, azzal az indoklással, hogy a könyvtár rövidesen kinövi új otthonát. Az akkori válasznak nem találtak eddig nyomát, de a hatvanas évek vége óta fokozatosan birtokba vehette a FSZEK a szomszédos házat, ez azonban már csak tűzoltómunkának bizonyult. Ötven éve 200.000 kötetes volt a központi könyvtár állománya, ma több mint 500.000, ötven éve 11 kerületi fiók gazdasági, könyvellátási, műszaki gondozása háruult a központra, ma közel 100 kerületi könyvtárt, fiókot, bibliobuszt kell irányítani, ellátnia. Az intézmény tehát ma hasonló helyváltással küszködik, mint amilyenben az igéretes palota átvételének előestéjén volt.

A sötét folyosó végén dereng az a perspektiva, amely szerint a már évek óta programba vett külön könyvtári szolgáltatóház kialakulásával a hálózat egészét szolgáló részlegek többségének kihelyezése után a központi könyvtár ismét lélegzethez fog jutni.

Remete László

ÖTVEN ÉV A WENCKHEIM PALOTÁBAN

KORABELI DOKUMENTUMOK

A könyvtár előző otthona 1914-1931 között a mai Ferenczy István utca 8. alatt volt. Az épület a II. világháboruban elpusztult.

300/1926

nov. 27.

tekintetes T a n á c s
/IX. n. o./

Az általános megismerési épületről

könyvtári célokra való alkalmasság szempontjából van szemrevételező jelentőséget a következőkben foglalni össze:

Az épület fekvése a lehető leggyorsabb és legcélszerűbb: centrális, földelt, csendes, az egyetlen, a városban a nagy könyvtárak számosságában, tehát ebben a körzetben van, melyet a kúttól dílondón frekvenciáinak. Az épület mintegy 60 helyiséget foglal magában, melyek közül a nagyterem elsőrendűen alkalmasak előadóterem, olvasóterem, kölcsönző és két nagyterem céljaira. A helyiségek berendezése az építészeti szempontból, hogy a főváros első kulturális intézményeként alkalmassá teszi. Kezdeni tudni meg éppen nem. Megnélt az elhelyezést talán a nagyterem legfontosabb gyűjtőterme, a városi történelmi Budapesti gyűjtőterem, ugyanintén a költés és nyelv-nyelvtan gyűjtőterem, és a magyar nyelv kiadványok gyűjtőterme, a magyar könyvtár. Könyvtár céljaira megfelelő átalakítással egy nagy helyiség rendelkezésre, mely körülbelül 15-20 év garanciaidőre megújításra alkalmas. A többi helyiség részben

helyes átalakítással bőségesen elegendő volna arra, hogy a könyvtár minden dolgozó helyisége elhelyezést nyerhessen. Ha ezenfelül figyelembe vesszük azt, hogy az épület a lehető legmasszívabban a művészi szempontból a legkényesebb talált is kielégítően van megépítve, úgy hogy hasonló épületnek megfelelő helyen felépítése ma a lehetetlenséggel volna határos, (azt kell mondanom, hogy ilyen keleten könyvtárunk ideális elhelyezésére emberi szemmel szerint nem fog akadályozni többé.

Előzetesen

A. könyvtárigazgató

Enyvvári Jenő könyvtárigazgató szakvéleménye, amely elcsitította a városvezetőséget törvényszegéssel és burkoltan panamával is vádoló ellenzék tiltakozását.

8383/1927-IX. szám.

T á r g y :

A VIII., Reviczky utca 1. sz. alatti gróf Wenckheim palotának a Fővárosi Nyilvános Könyvtár céljára leendő megvétele.

H a t á r o z a t :

A tanácsi IX. /Közjótékonyági és szociálpolitikai/ ügyosztálynak, továbbá a könyvtári és muzeumi bizottságoknak együttes javaslata alapján a tanács hajlandó előterjesztést tenni a törvényhatósági közgyűléshez aziránt, hogy a főváros a gróf Wenckheim József tulajdonát képező VIII., Reviczky utca 1. sz.a. kétemeletes palotát a Székesfővárosi Nyilvános Könyvtár céljaira 760.000 pengő vételáron megszerezze.

Mielőtt a tanács ezen előterjesztését megtenné, a tanácsi VI. /pénzügyi/ ügyosztály utján felhívja a pénzügyi bizottságot, hogy a 760.000 pengő vételár fedezetére vonatkozóan mielőbb mutasson be javaslatot.

Egyben, minthogy az épületen a könyvtár céljára megfelelő átalakításokat kell eszközölni, amelyek költségei jelentékeny összeget igényelnek, felhívja a tanács a tanácsi II. /középitési/ és IX. /közjótékonyági és szociálpolitikai/ ügyosztályokat, hogy az átalakítás és berendezés terveit és annak költségelőirányzatát gondosan és minden részletre kiterjedően állítsák össze és a szükséges hitel ki-
eszközlése iránt annak idején a terv és a költségvetés bemutatása mellett tegyenek előterjesztést.

Erről a tanács a tanácsi II. és IX. ügyosztályokat, továbbá a Fővárosi Könyvtár igazgatóságát felzetten, a tanácsi VI. ügyosztályt pedig tárgyiraton értesíti.

Kelt Budapesten, a székesfőváros tanácsának 1927. évi február hó 17. napján tartott ülésében.

F o l k u s h á z y s.k.

h. polgármester

A kiadmány hitelével:

Jugány
irodavezető

Közp. nyomt. XXVI. cs. 1/a sz.

Fővárosi Könyvtár

Székesfővárosi háziyomda 1926 — 6753

Századvégi metszet a felépült palotáról. (Morelli Gusztáv metszete Benczur Béla rajza alapján)

A Rákosvárosi utcai bejárat a könyvtár évtizedeken át volt népszerű portásával, Kárpát Pállal.

Három év alatt 60 százalékkal apasztották a Fővárosi Könyvtár költségvetését

Ne legyen szó újabb apasztásról, sőt adjanak pénzt a katasztrofális hiányok pótlására — Veszélyben van a gyönyörű fiókhálózat

A főváros pénzügyei megkövetelik, hogy az illetékes tényezők komoly erőfeszítéssel folytassák tovább a rendezésnek, az egyensúly megteremtésének nehéz munkáját. De azért ennek az erőfeszítésnek nem szabad annyira mennie, hogy a legnemesebb kulturális érték zavartalan-ágát veszélyeztesse. A Budapesti Hírlap, amely állandóan a fővárosi költségvetés egyensúlyáért harcolt és amely kellően értékeli azt a hatalmas munkát is, amely ennek megteremtése érdekében folyik, tisztelettel felelmi szavát a Fővárosi Könyvtár mellett és nemcsak teljes kimé-letet kér a könyvtár költségvetése szá- mára, hanem még azt is megfontolandó- nak tartja, vajjon nem lehet-e még az ál- talános takarékoság közepette is némileg jóvátenni az utolsó három esztendő vé- gzeles rombolását és a könyvtárnak leg- alább valamit, bármilyen szerény össze- get visszaadni régi ellátmányából, amely- re olyan nagy szüksége van.

A Fővárosi Könyvtár költségvetését ugyanis az utolsó három év alatt hatvan százalékkal csökkentették és ez olyan katasztrofális zsugorodást jelent, hogy ezt a könyvtárral együtt a főváros, sőt az or- szág egész kulturális életének meg kell szüntetnie. Nem engedhetjük meg magunk- nak azt a fényűzést, hogy kultúránk da- rabjával futásunk a főváros hatalmas költ- ségvetését.

A Fővárosi Könyvtár sorsa és helyzete nemcsak fővárosi ügy, hanem az ország kulturájának is elsőrendű ügye. A Fővá- rosi Könyvtár az egyetlen nyilvános könyvtárunk, — miután fájdalom, a maga nemében szintén kitűnő képviselő- ség számára, — amelyben a társadalmi kérdésben, a szociológia, a politika, a köz- gazdaságtan számtalan ágazatában euró- pai színvonalon szolgálni tudja az érdeklő közönséget. Nem mintha ezek a sza- kok kimerítenék a könyvtár működési kö- röt, hanem mert ezekben már kezdettől fogva legelső helyen állott valamennyi magyar könyvtár között. Nem véletlen az, hanem rendszer, hogy vidéki egyete- meink a Fővárosi Könyvtárat állandóan igénybeveszik és az sem, hogy igen fontos törvényalkotások előkészítése a Fővárosi Könyvtár hatalmas és mindig aktuális anyagának igénybevételevel történik meg. A Fővárosi Könyvtár nemcsak a székes- fővárosnak intézménye, hanem az egész országnak és kimeríthetetlenül lehetne írni azokról a tudományos kutatásokról, amelyek ezekben az olvasó és dolgozóter- mekben és az itt felhalmozott, kitűnően válogatott anyag segítségével vezettek új eredményekre és folynak szüntelenül a legszebb kilátásokkal.

A Fővárosi Könyvtár városi anyaga is rendkívül gazdag, ami a könyvtár termé- szetéből önként következik. Budapesti gyűjteménye olyan dús, hogy a főváros

történelmét — ami fájdalom, még mindig hiányzik — nem is lehet másképpen meg- írni, mint ennek az anyagnak az alapján. A magyar várostörténelemnek egyáltalá- ban hihetetlenül bő anyagát sikerült ezek- ben a pompás termekben összegyűjteni.

Azonban ezek mellett az elsőrendű tu- dományos szempontok mellett még más, ennél pillanatnyilag csaknem fontosabb szempontok is tiltakoznak az ellen, hogy a Fővárosi Könyvtár működése megbénít- iassék. A könyvtár gyönyörűen kiépített, de még mindig további terjesztést kívánó fiókhálózata ugyanis egyenesen különleges hivatást tölt be a főváros életében. Ma, amikor annyi nemes munkásanyag és annyi kiválóan képzett szellemi munkás is állás nélkül van, egészen elsőrendű je- lentősége van annak a könyvtári fiókháló- zatnak, amely tízezer meg tízezer ember számára teremt művelődési, olvasási le- hetőséget, amely valósággal leköti ezeket a tömegeket, szellemüket magasabb szem- pontok felé vezeti, a kényszerű pihenést a tanulás lehetőségévé változtatja át és ez- zel segítségükre van abban, hogy amit a munka gyakorlása tekintetében veszte- nek, elméleti továbbképzésükkel és a leg- szebb fajtájú szórakozással pótolhassák.

A könyvtár ma éppen olyan fontos tényezője a szegény gondozásnak, a szociál- politikának, mint maga az élelmiszer, a lakás, a ruházat és a többi elsőrendű életszükségleti cikkek terén teremtett se- gitési akciók.

És ezt a fiókhálózatot a legutóbbi évek alatt végrehajtott költségvetésapasztások már majdnem katasztrofális helyzetbe so- dozták. A könyvtár forgalma ugyanis egy év alatt 1,300.000 kötet és e hatalmas forgalom mellett természetesen az anya- got szakadallanul újítani kell. A fiókok könyvvállománya rohamosan elhasználó- dik és minél rohamosabban, annál bizto- sabb az, hogy a könyvtári hálózatra fordított összegek nem vesznek kárba. A Fővárosi Könyvtár olyan kiválóan műkö- dik, — hogy anyaga már csaknem végze- tesen elnyűtt, megromlott és a kiselje- zések folytán hiányossá lett. Mert ter- mészetesen az új anyagot korántsem le- hetett olyan mértékben beszerezni a fió- kok számára, amint kellett volna, amint az a Könyvtár és a nagyközönség érde- keinek megfelel.

Tudjuk jól, milyen nagyok a főváros pénzügyi nehézségei és tudjuk, hogy az illetékes tényezők milyen nagy gonddal mérlegelik, a hatalmas fővárosi szövet- nek milyen tagjai, milyen részrel elől ve- gyenek el a szükség parancsa folytán életlehetőségeket. Nem könnyű ez a vá- lasztás — és mi mégis azt mondjuk: ke- gyelmet a kultúrának, kegyelmet a Fővá- rosi Könyvtárnak! Egy millió városnak kultúrára éhes népe nevében beszélünk itt, olyan népnek a nevében, amely a maga nagyszerű szellemével, műveltségé- vel megmutatta, hogy milyen áldozatra méltó, amit a közönség e kultúra érdeké- ben meghozhat.

"IDE SZÜLETTEM A KÖNYVTÁRBA, AMIKOR MÉG PALOTA VOLT..."

A riport apropója: 50 évvel ezelőtt költözött a Wenckheim palotába a Fővárosi Könyvtár

Hétköznap reggel, 1/2 9. Az utoljára érkező "szabóervinesek" sietősen nyomják le a súlyos veretű rézkilincset, aztán pillanatok alatt elnyeli őket a központi könyvtár szürke épülete. Legtöbbször a Kálvin tér, a Múzeum körut, a metró nyüzsgését hagyják a hátuk mögött, mások a Reviczky és a Baross utca felől kanyarodnak a hajdani kocsisfelhajtó irányába. Aztán bárhogyan is alakuljon kinek-kinek a munkanapja, a kezdetes mindannyiuk számára egyforma: a portán valamennyiüknek Vidák Jenőné, népszerű leánykori nevén Kárpát Erzsike barátságos "jóreggelt"-je indítja a napot.

Még sohasem láttam ilyenkor rosszkedvűnek, levertnek, bosszusnak. Annál többször kísért fel, a kandelábereket ölelő puttók között a lépcsőn felfelé indulva, az utánam küldött kedves érdeklődés hogylétről, egészségről, a gyerekekről, vagy egy-egy észrevétel a mostanában türehetlenül szélszélyes időjárásról.

✕

Az alagsori lakásban farsangot bucsuztató fánkillet fogad. Bundája sűrűjéből Morzsi kutya gyanakvóan pislog rám, majd a jelenlétembe beletörődve, jóváhagyólag vakant egyet-egyet. A konyhaasztalon a letakart kelttésza mellett jut hely a jegyzetelésre is. "Ilyen nagy ur a megszokás" - kezdi a beszélgetést jó vendéglátó módján a háziasszony, Erzsike. - "Ma van farsang utolsó napja, ilyenkor mindig fánkot sütök. Emlékszem, szegény édesanyám is mindig így szokta."

Én pedig lecsapok az "emlékszem"-re, erre a sokágu ígebokorra, mint a felismert végzőra a lámpalázás színész, összekötő gondolatra az írásban elakadt tollforgató, és örülök, ahogyan a botcsinálta riporter a jóbeszédű interjualanyának örülni tud.

- Az emlékek különbözőképpen viselkednek a memóriánkban. Egyrésztük, talán a jelentéktelenebbje, mozdulatlaná válik bennünk, mint a soha nem öregedő arc a régi fényképen. Ami több, mint a néha felidézett emlék, az része, alkatrésze lesz az életünknek, s így változhat velünk együtt egy épület, utca, tér arca is, ahogyan a barátoké, ismerősöké, akik közel állnak hozzánk.

- Igen, valahogyan így vagyok én ezzel a könyvtárral és az itt dolgozókkal is... Születésemtől ezek a falak vesznek körül,

ennek pedig már idestova hatvankét eszten-deje. Gyerekkoromban hatan, később tizen élünk ebben a kétszoba-konyhás, fürdőszobás lakásban. Hét éves voltam, amikor 1926 végén, 27 elején megvásárolták a Wenckheim-család palotáját könyvtárnak. Mondhatnám úgy is, hogy az épülettel együtt édesapám is "átvette" a főváros. Ő gróf Wenckheimnél dolgozott tizennégy éves kora óta - először lovászfőnöknek alkalmazták, aztán fűtőnek, majd inasnak, az öreg portás halála után pedig ezt a posztot vette át. 1912-ben meghalt Wenckheim Frigyes, 24-ben a felesége, Krisztina is követte. Gyermekük eladták a palotát Budapest székesfővárosnak. Amíg ez a vásárlás nem dőlt el végérvényesen, édesapám a Soroksári uton, a Zwack-féle likörgyárban dolgozott.

Emlékszem, sok huza-vona volt a vétel körül. Az akkori igazgató, Enyvvári Jenő azt mondta: ha ezt az épületet nem tudják most megvenni, soha nem jutnak önálló könyvtárhoz. "40 évig elég lesz erre a célra" - jósolta 55 évvel ezelőtt.

- Csak négy év múlva, 1931. április 21-én nyitotta meg kapuit a Fővárosi Könyvtár. Kérem, Erzsike, meséljen a könyvtár előéletéről, amikor még luxuspalotaként egy arisztokrata család kényelmét szolgálta.

- Gyerekszemmel látom ma is és így tudom felidézni az akkori épületbelsőket, az itt zajló életet. A pazar termek a ragyogó csillárokkal, de elsősorban a tükröfolyosótól határolt táncterem igen alkalmas volt fényűző bálók rendezésére. A mostani első emeleti raktárak helyén, az akkoriban József utcának nevezett mai Reviczky utca felé néző fronton voltak a családtagok lakosztályai - egy fafaragásos dohányzón keresztül, folyosókon és sok-sok ajtón át vezetett a járás ezekhez. A személyzet szobái részint az alagsorban, a Stáció /azaz Baross/ utcai oldalon, részben a második emeleten helyezkedtek el. Ugyanitt, ahol most a vascsigalépcsőn fölme gyünk, csodaszép télikertet neveltek, hatalmas ablakok adták a pálmáknak a fényt. A mai raktári második emeleten volt például - érdekességként említem, - a "gyurószoba".

- Bevallom, nekem erről mai képzettségtárral élve a sportvilágbeli gyurók jutnak eszembe.

- Jaj, dehogyis, szó sincs ilyesmiről! A rengeteg tésztát gyurták ebben a szobában. Itt az alagsorban tartották az ékszereket és a ruhaneműt, a vasablakokat páncél borította. A lakásunkkal szemben konyha és tálaló volt, liften szállították az ételleket az emeletre. A "törpéknél" ruha-

tárra emlékszem, ott a rácsos kandallón egy csodaszép tüzzománcos órára, kislánykoromban órákig tudtam ebben az órában győörködni, talán az egészből ez tetszett a legjobban. Az ebédlő helyén kocsiszin volt és istálló, a KC helyén portásfülke, mert az ottani kaput használták bejáratnak, a mostani főkaput zárva tartották. Csak egyszeri esetre emlékszem, amikor kinyitották, egy nagy bál alkalmával. A lépcsőket végig kókuszszőnyegek borították. A Wenckheim-család egyébként csak a báli szezonban tartózkodott itt, télen akkor 26 főnyi személyzet szolgálta őket.

- A könyvtár megnyitásakor Erzsike tizenkét éves volt. Hogyan emlékezik erre az eseményre?

- Nagy ceremónia volt a felavatáskor, Ripka Ferencel, a főpolgármesterrel az élen. De ezt a szenzációt megelőzte egy hasonlóképpen izgalmas esemény: a könyvtár ideköltözése. Édesapám, mint portás, szigorú parancsot kapott, hogy az újságírókat nem szabad nyitás előtt beengedni. Egyikük azonban tuljárt az eszünkön, felöltözött szállítómunkásnak, a vállára vett egy csomagot és beszökött. Meg is írta a riportot az egyik újságnak, mindenkit megelőzve. Emlékszem, lovaskocsival szállították a könyveket, méteres hosszúságu, dupla kartonból készült papirdobozokban.

Aztán nyitás után megindult az élet, jöttek az olvasók szép számmal: sok orvostanhallgató, jogáshallgató, szóval főként diákfélék, meg rengeteg munkanélküli, köztük diplomások, akik valóban havat lapátoltak, ha módjuk volt rá, még annak is örültek, azután idejöttek hozzánk melegedni és olvasni. Előfordult, hogy az ülőhelyszámra várva sorbaálltak az előtérben, édesapámmal sokat beszélgettek, nagyon szerették őt. Professzorok, később híressé lett írófélék is jártak ide, volt, aki mindennap beült újságot, folyóiratot olvasni. Amikor Remete László könyve megjelent a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár történetéről, egy híres író is megírta ebből az alkalomból a Fővárosi Könyvtárhoz fűződő kedves emlékeit az egyik lapban, de nem jut most az eszembe a neve. /Megj.: Cseres Tibor. = Élet és Irodalom. 1967. 5. sz./

- Szeretném, ha egy kérdés és az azt követő válasz idejére Erzsike személye lenne a riporttéma. Az ideköltözés óta eltelt fél évszázad nemcsak a jubiláló könyvtárnak, hanem Erzsike sorsának is jóban-rosszban bővelkedő öt évtizede. Ebben az életutban az egyik állandóság: személyét kislánykora óta végigkíséri az épületbeliek szeretete. Egy vonzó emberi habitust tisztelnék vele: kedves egyéniségét, a megpróbáltatásokon felülemelkedő helytállását, a rossz dolgokon is átmentett derűjét.

- Mit is lehet erre válaszolni? Ami a helytállást vagy a tartást illeti, szüleim voltak a példa és az anyai nagyanyám. Nagy-

mama ritka kemény ember volt, képtelenül nehéz körülmények között nevelte fel özvegyen a hat gyermekét - nem állhatott meg előtte senki, aki egy pillanatil is tétlenkedett. A nehéz helyzetek elviselését és az örökös tevékenykedést ő nevelte belém. Meg az akaratot, ami - úgy mondta - megméri az ember súlyát. No és a szüleim, elsősorban édesapám, aki homlokegyenest ellenkező természetével ugyanezt sugallta nekem. Ő lágyszivű volt, érzékeny és végtelenül megértő. "Nem köszön" - morfondírozott néha, amikor egy-egy házbeli elfelejtette viszontüdvözölni a kapuban. - "Biztosan sok a gondja-baja szegénynek, nem csoda, ha szórakozott, feledékeny, gondterhelt" - adta meg azonnal a felmentést. Szerénységre nevelt, és hangoztatta: mindig tudjam, hol a helyem. Ez az intéz akkorig bizony az én barátkozásaimnak, emberi kapcsolataimnak elég szigorú behatárolását is jelentette.

Szeretem a könyvtárral összefűző emlékeimet. Nekem, a kíváncsi gyereklánynak legjobban a Budapest-gyűjtemény aranyozott gerincű, régi könyvei tetszettek - ezekből állandó kiállítást rendeztek a terem közepén álló tárlóban. Mindenre képes voltam, sokat segitettem, tüsténkedtem, csakhogy ide beszabadulhassak, mennél többször láthassam ezeket a gyönyörű kiadványokat. Sokat jártam a Királyi Pál utcai 14-es ifjúsági könyvtárba, ahol Radosné istápolt és segített eligazodni a könyvek között. És dr. Seregély Emma a központi folyóiratban mennyi könyvtári érdekességet mutatott nekem!

Minden megváltozott, amikor jött a háború. Itt szálltak meg sokáig a németek. A Baross utca 18-ból átjöttek hozzánk a kibombázott lakók a pincébe. Sokat szenvedtünk, kiszolgáltattottak voltunk, sokszor szegezték a puskát szegény édesapámnak! Nehéz volt itt az élet, hiszen a főváros egyik legforgalmasabb pontján áll ez az épület, minden fegyveres beleütközött, szemet szurt nekik, gyanus buvóhelynek tartották. Táborig csendőrök, később a nyilas járőrök hányszor zörgették ránk a kaput! Ilyenkor mindig én nyitottam ki, jó hangosan mondtam, hogy nincs itt senki, ezt meghallhatták a pincében a nálunk bujkálók. Hátnál a padkán fölmentek a másik pincébe, onnan meg visszaosontak, mire az ellenőrzés odaért. Később kiengedtük a kazánból a vizet, jó husz centire ellepte a pinceátjárót, ez aztán valamennyire visszatartotta a keresgélőket. Somgyiba való katonaszökevények napokig bujkáltak az épületben, civil ruhát szereztek nekik, szerencsésen megmenekültek, nagyon hálálkodtak, amikor később visszajöttek megköszönni a segítségét. A nyilas uralom borzasztó volt. Január 13-án végre felszabadultunk, sohasem felejttem el, a nagyolvasóban az asztalra állva szedegettem ki az összetört ablaküvegdarabokat.

- A kíváncsi ember telhetetlenségével és az olvasók nevében kérek szépen még egy izgalmas, egy érdekes és egy kedves könyvtári emléket - külön-külön.

- Az időrend ugye nem fontos? Furcsán érdekesnek tartottam, amikor Friedrich Istvánt, a keresztény ellenzék vezérét láttam hallottam szónokolni azon a kiugrón, ami a mostani szociológiai osztály temének a végében van. /A későbbiekben ugyanis ez a párt a palota bérlői közé tartozott, amikor a luxusépület fenntartása a tulajdonosoknak már gondot okozott./ - Izgalmas volt a háboru alatt a halálfejes táblával ellátott transzformátorban őrizni a könyvtár elzárt értékeit, fotókat, metszeteket, pénzt - 1945-ben az intézet összfizetését 60.000 pengőt sikerült megmenteni, amit aztán a gazdasági vezetők átadtak a fővárosnak. - Végül, de nem utolsó sorban nagyon kedves emlékem, amikor egy vasárnapi nyitvatartás alkalmával Szász Károly boldogan és büszkén bemutatta nekünk a menyasszonyát, Gillemot Katalint.

- Jövőre lesz husz éve, hogy édesapjától, Kárpát Páltól 1962-ben átvette a stafétabotot. Milyen változást jelentett ez az intézményhez fűződő kapcsolatában?

- A könyvtár körüli teendők addig sem voltak szokatlanok és ismeretlenek a számomra, hiszen papa altiszti hivatalának ellátásába az egész család besegített. Miklós öcsém például két évig gondnokoskodott itt, emlékszem, őt nagyon szerette Gabi néni. Solti Andrásné, Szigeti Gabriellára gondolok.

- Mozgalmas, felelősségteljes és állandó készenlétet igénylő munkáját tetézi az a körülmény, hogy a hálózati "riadók", vészjelzések még éjjelente is a központba futnak be. Kérem, beszéljen a teendőiről.

- Számomra reggel 1/2 5-kor kezdődik a nap, amikor a takarítók jönnek. Akkor is, ha éjszakai telefonok szakítják meg a pi-

henést. Ezek egyrésze a fiókokat érintő S.O.S.: például gázszivárgást észleltek, azonnal intézkedni kell, elsőként riasztani szegény Müller Magdit. Vagy a rendőrség telefonál: feltörték a gépkocsinkat /szerencsére vakláma volt./ Kétségbeesett orvos csenget: nem találja a megadott címet, utba kell igazítani. Jaj, és amikor betört a víz a pincénkbe 1979 januárjában egy szerdai napon, este 1/4 11-kor. Előtte negyedórával jártam ott, ha nincs ekkora szerencsém, elmaradt volna ez a beszélgetés. /Derüs mosoly./ Az esti terepszemlélt zárás után kezdem, két órába telik, amíg padlástól pincéig végigjáróm az épületet, "tűzre-vizre vigyázatok" módjára, ahogyan régen mondták. Egy éve könnyebb a dolgom, hetente váltjuk egymást az ügyeletben és felügyeletben egy éjszakai portáskollégával.

- Hallhatnánk egy sztorit az "éjjeli őrzőjárat"-ból?

Krimiben lát ilyen képkockát az ember, csak ott háttorzongató zenei aláfestéssel kísérve: ballagok egyszer a tükörfolyosón, amikor észreveszem, hogy a függöny mögül kikandikál két cipős láb. A drapéria mögött elbujva olvasó lapult, jóval a zárás után. Máig sem tudjuk, mi volt a szándéka vagy az indítéka a késői hivatlan vendégnek.

x

... A beszélgetés alatt március eleji hó sűrűsödik kint a járdán. "Eltakarítom a bejáratot, nehogy szó érje a ház elejét" - mondja Erzsike, akinek megköszönöm faggatózásaimmal szemben tanusított türelmét és készséges válaszait. Morzsi kutya, a nagy fekete bunda hozzám törleszkedik, úgy tűnik, a barátságába fogadott.

Zimáné Lengyel Vera

HOLLAND KÖNYVTÁROSOK LÁTOGATÁSA

Az utóbbi években egyre több külföldi kolléga látogat könyvtárainkba. A nagymultu, érdekes központi gyűjtemény mellett ma már néhány új, korszerű kerületi könyvtárunk is méltán vált ki érdeklődést.

Külön jelentőséget kapott két holland könyvtárigazgató januári látogatása, akik nemcsak érdeklődő szakemberekként, hanem mint a nagyvárosi könyvtárak nemzetközi szervezetének /INTAMEL/ vezetői kerestek fel bennünket.

A FSZEK 1974 óta tagja a szervezetnek. Az 1979-ben rendezett pécsi konferencián felvetődött az a gondolat, hogy szívesen szerveznék meg az 1981-es találkozót Budapesten.

A Fővárosi Tanács jóváhagyásával tavaly Kiss Jenő, a könyvtár főigazgatója Glasgowban tolmácsolta a meghívást, így ez év augusztus 24. és 29.-e között könyvtárunk lesz a közgyűlés vendéglátója.

Az öt világrészről 106 nagyvárosi könyvtárát tömörítő szervezet képviselői ezuttal először találkoznak szocialista országban.

Most a nyári találkozó helyszínével ismerkedett P. van Swigchem a hágai városi könyvtár igazgatója, a szervezet elnöke és P. J. Th. Schoots a rotterdami városi könyvtár igazgatója, aki főtitkári és pénztárosi teendőket lát el. Ezuttal választottak a szakmai programjavaslatok közül két, nemzetközi vitára érdemes témát; a résztvevők tájékoztatást kapnak az INTAMEL felkérésére végzett KMK vizsgálatról, amely elemzi a szakrészlegek helyzetét és munkáját a tagországok egy részében. A másik, sok intézményt érintő kérdés a városi könyvtárak tudományos tevékenysége.

A vendégek bepillantást nyerhettek a központi, a kelenföldi és a kőbányai könyvtár munkájába. Az a véleményük alakult ki a látottak alapján, hogy a konferencia résztvevői számára hasznos és tanulságos lesz a könyvtárak megismerése.

Venczel István elvtárs, a Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztályának helyettes vezetője is fogadta a vendégeket és rövid tájékoztatást adott Budapest kulturális életéről, ennek keretében szólt a könyvtárak szerepéről is.

P. J. Th. Schoots, aki egyttal az IFLA könyvtárépítési és gépesítési szekcióját is vezeti, megnézett néhány épülő vidéki könyvtárat.

A FSZEK-ben tartott érdekes előadásában a meghívott vidéki és fővárosi kollégák megismerkedtek a jelenleg épülő 24 ezer m² alapterületű rotterdami könyvtár tervezési munkáival, könyvtári előkészítésével.

A felépülő könyvtár tudományos, regionális, hálózati központi és lakosságellátó funkciókat egyaránt ellát, állományfeltárása és kölcsönzési adminisztrációja gépesítve lesz. A jelenlegi központban és három fiókkönyvtárban a rendszer már részben működik. Az előadás anyagával az érdeklődők a szaksajtóban később találkozhatnak.

A szakmai megbeszélések mellett kulturális és társadalmi programokon is részt vettek a vendégek. Nagy hatást tett rájuk a pezsgő budapesti színházi élet, az előadások látogatottsága és a produkciók művészi színvonala.

A várossal, környékével és a magyar könyvtárüggyel való rövid ismerkedés kedvező visszhangra talált, reméljük a nyári konferencián résztvevők is hasonló jó benyomásokat szereznek majd.

Gálné Ballagi Ágnes

MUNKÁBAN A SZÜRY GYÜJTEMÉNY

A Könyvtári Híradó 1978/2. számában jelent meg Klinda Mária tollából az a memento, amely az értékes szépirodalmi gyűjtemény hosszú évtizedek óta elhanyagolt állapotára hívta fel a könyvtári közvélemény figyelmét. Foglalkozott történetével birtokunkba kerülése óta, elemezte a felállítás és kezelés hiányosságait. Majd hasznos javaslatokat tett mindezek felszámolására pontokba foglalva a legfontosabb tennivalók sorrendjét. Cikke végén hozzászólásra ösztönözte a kollégákat. A következő számban Márffy István válasza kiegészítette a javaslatokat, kiemelve a gyűjtemény hozzáférhetővé tételének fontosságát.

Az értékes, sok első kiadású szépirodalmi művet tartalmazó gyűjtemény új feldolgozását, a következők indokolták:

1. a régi címfelvételek rosszak és hiányosak voltak és csak a szolgálati betűrendes katalógusban, valamint a gyűjtemény megbízhatatlan betűrendben álló dobozos katalógusában voltak - az olvasóktól nem hozzáférhetően fellelhetők.
2. Az állomány időbeli gyűjtőköre az 50-es évekig kiterjedt. Szüry Dénes 1909-ben lezárt alapgyűjteményének megtisztítása a későbbi kiadású könyvektől a 60-as években megtörtént, de az említett katalógusok ezeket a változásokat nem tükrözték.
3. Végül a régi magyar nyomtatványok kötelező feltárására vonatkozó miniszteri rendelet is sürgette az újrafeldolgozás megkezdését.

1979 nyarán megkezdődött a munka. Az első lépés a könyvek szoros számrendbe állítása volt. Ezt a zárvatartás alatt Forgács Zsuzsa és kollégái elvégezték. Ezután következett az érdemi munka. A feldolgozó osztály, idő és munkaerőkapacitás híján nem volt képes egy ilyen nagyméretű - 5767 darabból álló - gyűjtemény feldolgozását éves tervébe beállítani, ezért külső munkatárshoz kellett folyamodni. Ezt a megoldást csak az tette lehetővé, hogy a "Kulturális emlékeink és hagyományaink komplex kutatásá"-ra létesített országos pénzügyi alapból sikerült jelentős összegű támogatást kapni erre a célra. A kapott összeg rendeltetése a címleírás, leltárba vétel, stencil gépelés és sokszorosítás, valamint az állományról készítendő kiadvány költségeinek fedezése.

Mint a katalogizáló csoport frissen nyugdíjazott vezetője elvállaltam a címfelvételezést és a teljesen új leltárba vétel munkáit, 1979. október 1-től havi 70 órás szerződéssel.

További munkafolyamatként a számrendbe sorolt könyveket Szepesvári Katalin megtisztítja és konzerválja. Majd a címfelvételezés és leltárba vétel /naplózás, helyszámozás/ következik. Az új helyszámrendbe sorolt könyvek az osztályozó csoporttól - a napi munkába iktatva - megkapják szákszámait, figyelve a "Budapest"-gyűjtemény szempontjaira./A B-vonatkozású művek kiemelve a sorból részletes feltárássra kerülnek./

Ezután következik a katalóguscédulák elkészítése, végül az egységes katalógusrendszerbe való besorolásuk.

A katalogizálás általában a könyvtárunkban évtizedek óta kialakult rendszer szerint történt. A gyűjtemény speciális szépirodalmi jellege azonban helyenként részletesebb feltárást kívánt. Így a korábban "Összes regények", 1-8. köt.-ként felvett munkát önálló művekként címfelvételeztem. Irodalmi sorozatoknál egyenként feltüntettem a sorozat meglévő köteteit. (Auróra, Mulattató stb. A Magyar Helikon 6 kötetének 60 önállóan is megjelent életrajza egyenként is címfelvételre került.) Katalogizáló munkámban mind a gyűjtemény tudományos jellegét, mind a kutatók szempontjait szem előtt tartva igyekeztem a lehetőség szerint minél több adatot megadni. (Anonim művek szerzői, eredeti címek, rejtett sorozatok, hiányzó impresszumok stb.) Ennek érdekében minden egyes művet Petrik könyvészeteiben ellenőriztem. Kétség, vagy hiányok esetén Szinnyi, vagy újabb irodalmi lexikonokhoz fordultam /forrásaim megnevezésével/. Ez a nélkülözhetetlen kontroll mindenképpen megérte a ráfordított időt, mert sok adattal bővítette a címfelvételeket. Ami a kézikönyvekből nem derült ki, azt Klinda Mária kutatja tovább a Széchényi Könyvtár anyagában. Az egyes könyvekbe beírt szerzői ajánlások, irodalmi nagyságok, possessorok kézjegyei, mint a gyűjtemény irodalmi és könyvészeti értékének növelői a címfelvétel után kaptak helyet. A könyvtulajdonosok között XVIII-XX. századi politikai és kulturális életünk számos nagysága szerepel.

A feldolgozás következő fázisa a leltárba vétel. A régi naplók hiányos adatai, háborús

sérülések miatt új, most már egyedi leltárkönyvet nyitottam. Ebben az egyes tételek a katalógus rendszava és rövid címe alatt feltüntetik a mű kiadási számát, évét, többköteteselek kötetjelzését, esetleges egybekötését, sőt a kolligátumok műveinek számát is. A helyszámozás, az általános gyűjtemény mintájára, numerus kurrensben történik. Az azonos helyszámon lévő többköteteselek és több példányok leltári számai az alappéldánynál is szerepelnek, így a mű összes darabszáma egy helyen fellelhető. A régi Szűry jelzet, az "eredet" rovatban a mű visszakeresésében segít. Végül megjelöltem a kéziratos műveket és a régi magyar nyomtatványokat is.

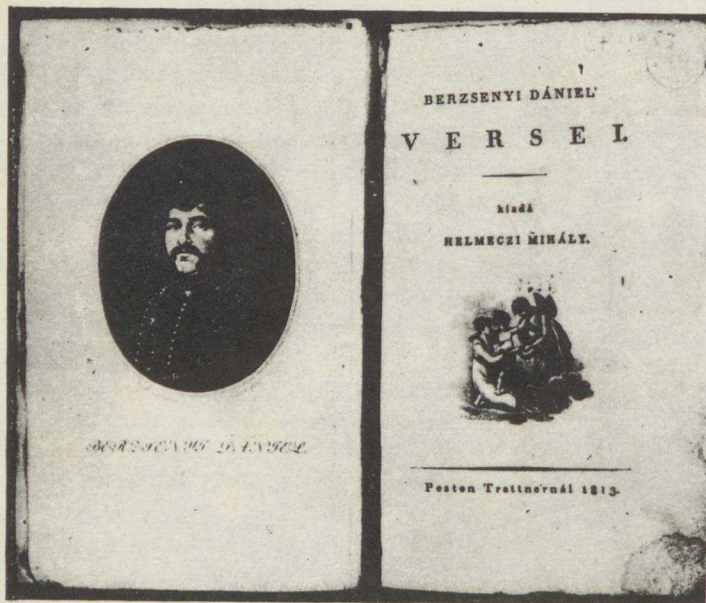
Néhány szóban feldolgozó munkám 1981. március 1-i állásáról:

Leltárba vétel	4500 db
Katalogizált	5338 "
ebből: RMNY	256 "
kézirat	12 "
új népirat	838 "

Az állomány könyvanyagának címfelvételezése és leltárba vétele 1981. március 31-ig befejeződik. Egyedül a régi népirat gyűjtemény /135 db/ maradt feldolgozatlan. A további feldolgozó munkákról: ez év februárjára elkészült a gyűjtemény 1980. júniusáig általam feldolgozott kisebbik felének /2500 db/ betűrendes katalógusa. Ez megkönnyítette az újra, meg újra felbukkanó másodpéldányok azonosítását. A szakozás és sokszorosítás munkaerőhiány miatt kisebb-nagyobb szünetekkel folyik.

Külön fejezetet érdemelne a mintegy 1000 darabot kitevő "Népirat" kollekciónk, amely XVIII-XIX-XX. századi magyar és néhány hazai német ponyván árult képes füzetkét tartalmaz és gazdag forrásanyagul szolgál a műfaj kutatóinak. Erre majd teljes feltárása után külön visszatérünk.

dr. Nagy Emilné

A Szűry-hagyatékából

φ Leltárban: 1813. március 1-ig.
 Ez a könyv Vachos Sándoré volt.
 Petőfi Sándoré kapta ajándékba.
 Az a Birtokos Vachos
 özvegye az általa után, káros
 fia révén került, 1896 Nov. haviában.
 Vachosné övére: Petyó
 Sándor Csapó Mária polgári ház.
 Tedovóné ma is említi eziről
 a jelenetét, midőn Petőfi 1848-
 ban a közel közelében megje-
 len az után behagyta a könyvet.
 Jól s átadta Vachosnak a polg.
 házában.
 Vachos Sándor könyvtára
 Károly fiának egy levele szerint
 1848-ban eljegyezték. Kéj egy kis könyv
 vet a könyvtár meg. Kötés Garay
 Kötésanyagát s egy kötetet. Kötés
 10 a Kötés ajándék Vachos fiának utána
 az általa utána. Kötés a
 Kötés ajándék Kötés.
 Péter 1896 Dec 11

HELYZETKÉP A DAGÁLY UTCAI KÖNYVTÁRRÓL

Egyre többször hangzott el mostanában különböző fórumokon, olvashattuk folyóiratban és újságban, hogy épül és még az idén elkészül az angyalföldi főkönyvtár. Helyét az Árpád-híd pesti hídfőjénél, a Váci ut első keresztutcájában a Dagály és a Karikás Frigyes utca sarkán jelölte ki a XIII. kerületi Tanács. Előtte lakótelep van egy általános iskolával, mögötte óvoda, és a közelében van a kerületi Uttörőház is.

A kétszintes, kb. 1000 m²-es épület kizárólag könyvtárnak épül, 100.000 kötet elhelyezésére lesz alkalmas.

Az építkezés 1979 őszén indult meg. A 43. sz. Állami Építőipari Vállalat mélyépítői, még abban az évben elkészítették az épület alapozását, majd a mult év májusában a 2. sz. Állami Építőipari Vállalat megkezdte a fémszerkezetek összeszerelését, ami az év végére elkészült a födémekkel és a lépcsőfeljáróval együtt. A téli rövid fagyszünet után teljes erővel megindult a munka, napról napra növekszik a beemelt fal-elemek száma. A könyvtár műszaki átadásának határideje: 1981. október 31.

Az épületbe belépőt a földszinten hatalmas előcsarnok fogadja majd, itt lesz a ruhatár, a kölcsönzés nyilvántartása, a folyóirat-olvasó, innen nyílik a tömöraktár és az előadóterem, valamint a gyermek-részleg. A lépcsőfeljáró az emeleti kölcsönzőtérbe vezet. Itt lesz a tájékoztató könyvtárosok helye, ide érkezik liften a kölcsönzők által visszahozott könyvanyag. Az emeleten helyezkedik majd el a stúdió a hangzótárral, az olvasóterem, a feldolgozószobák és az iroda is. A könyvtárat a TÉKA könyvtári butorcsalád és az ALFA irodabutorcsalád elemeivel fogjuk berendezni.

A könyvtár részleges felsőfoku gyűjtőkörű vegyes könyvtár lesz, néprajzi és földrajzi szakrészleggel, dia- és térképtárral, zenei gyűjteménnyel, hangzótárral.

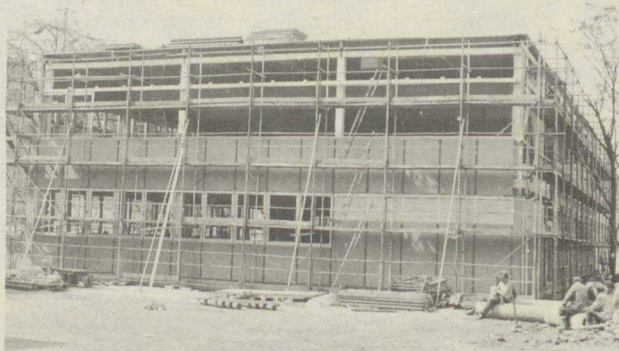
Gyűjtőkörünk és szakrészlegeink csodálatosan szép, de egyben nagyon nehéz feladat elé állítanak bennünket, nekünk ugyanis nincs alapállományunk. A 7-es könyvtár a Dagály utcai könyvtár megnyitása után megmarad, mint fiókkönyvtár, így az 1911 óta nagy gonddal gyűjtött állományra nem számíthatunk. Egy éve kezdtük el a könyvtár előkészítését, most már 30.000-en felüli állománnyal rendelkezünk. Először a létesítendő könyvtárak I. sz. raktárának az anyagát vettük át, melyet az 1975/7 sz. megrendelőjegyzéktől gyűjtötték, ez 25.335 kötet. Ehhez kapcsolódnak még a mult évi vásárlásaink, a más könyvtáraktól átvett duplumanyag, Gál Zsuzsa íróno hagyatékának egy része, ajándék folyóiratok a HMO-ról és Vészi Endre írótól.

Az egész tulajdonképpen csak könyvek és folyóiratok esetleges halmaza, ezt kell ugy kiegészítenünk, hogy a gyűjtőköri szabályzatnak meg tudjunk felelni. Nagyon várjuk, hogy a duplumraktár fogadni tudja a kerületi könyvtárak leadásra előkészített anyagát, hogy onnan egy helyről válogathassunk. Mivel több ezer könyvről van szó, nem mind egy, hogy házon belül jutunk-e hozzá, vagy esetleg antikvár vásárlás útján. Desideráta jegyzékünk egyelőre nincs, mert minden könyv hiányzik, ami 1975 előtt jelent meg.

Jelenleg meglévő állományunk feltárását végezzük. Katalógus rendszerünket ugy szeretnénk kiépíteni, hogy a kérdező bármely oldalról közelíti meg a témát, a tájékoztató könyvtárostól gyors és pontos választ tudjon kapni. Alapkatalógusainkon kívül készítünk tárgyszó katalógust, - különös tekintettel szakrészlegeink állományára - címszó, ciklus, rejtett bibliográfia, illusztrátor, és sorozati katalógust. A szép irodalmat feltárjuk nemzetek szerint, készítünk történelmi regény, és fantasztikus regény katalógust. Természetesnek tartjuk, hogy szakrészlegeink folyóirat anyagát analitikusan feltárjuk. Hogy állományunkat ilyen mélységig fel tudjuk tárni, azt annak köszönhetjük, hogy a létesítendő könyvtárak anyagához bőségesen kaptunk nyomtatott katalógus cédulát, ezenkívül rendelkezésünkre áll a minigráf, mely rengeteg gépelési munka alól mentesít.

A könyvtár épülete és a könyvtár állománya most párhuzamosan épül, de az épületrész az átadásra teljesen elkészül, a könyvtár állományát pedig az átadás után is még hosszú évekig építeni kell, hogy funkciójának megfeleljen.

Csép Attiláné

EGY ÚJ KÖNYVÁR ÉS TERVEI

82 év telt el azóta, hogy 1899 januárjában Csepelen megnyílt az első olvasóterem, mellyel a munkásság - az SzDP irányításával - megteremtette az önműveléshez szükséges feltételeket. A két világháborútól, munkanélküliségtől terhes évek alatt sem feledkeztek meg művelődési lehetőségeik bővítéséről. Dalárdát, olvasóköroket szerveztek és 1920-ban megnyílt a Munkásotthon, 1927-ben pedig a Kulturház.

A felszabadulás a kerület társadalmi és gazdasági életében hatalmas változást hozott, amivel együtt járt a kulturális élet fejlődése. A 70-es évek végére két új lakótelep épült fel Csepelen, és jól működő szakszervezeti könyvtári hálózat, valamint a FSZEK-hez tartozó könyvtárak - a 46-os, 30-as és fiókjai-biztosítják a kerület lakosságának könyvtári ellátását. A kerületi Tanács körültekintő könyvtártelepítési politikájának köszönhetően fejlődnek a közművelődési könyvtárak: 1979 szeptemberében kezdte meg működését a Szentmiklósi uti lakótelepen a 30/2-es, Királymajorban pedig 1981 január 19-én nyílt meg a 30/3-as fiókkönyvtárunk.

A 30/3-as nyitását előkészítő munkák során figyelembe vettük a 30/2-es fiókkönyvtárnál szerzett tapasztalatainkat, nagyobb hangsúlyt kapott a nyitás előtti propaganda és közönségkapcsolati munka. Célunk az volt, hogy mind a szervezetek, intézmények, mind pedig a potenciális olvasók körében tudatosodjék a könyvtár használatának lehetősége.

A kertváros és az új lakótelep találkozásánál, iskola szomszédságában, egy szolgáltatóházban kapott helyet a közel 200 m²-es, felnőtt és gyermek lakosság ellátását egyaránt biztosító könyvtár. Az ellátandó település szociológiai arculatának mind teljesebb megismerése céljából kerestük fel a tanács népművelési csoportját, majd segítségükkel a párt és a HNF helyi szerveinek vezetőit, az általános iskola igazgatóját és könyvtárosát, a körzet egyetlen művelődési intézményének, a klubháznak vezetőjét. A megbeszélések sok segítséget adtak a munka tervezéséhez. Lehetőséget kaptunk arra is, hogy részt vegyünk a kerületi tanács elnökhelyettese által tartott lakógyűlésen és ismertessük a nyíló könyvtár terveit.

Hagyományosan jó kapcsolat van a 30-as könyvtár, valamint a kerület iskolái között, ez a fiókkönyvtár és a szomszédos általános iskola munkakapcsolatának kialakulását is segítette. Állományunk összeállításánál figyelembe vettük az iskolai könyvtár meglévő anyagát, a tanterv által előírt irodalom gyarapítását pedig egyeztetjük. Nincs olyan rendezvény, amihez valamilyen módon

a könyvtár ne tudna kapcsolódni. Ezért igyekeztünk alaposan megismerni a klubház tevékenységét. Az itt működő klubok, szakkörök munkájához, a játékos gyermekfoglalkozásokhoz pl. ajánló bibliográfiák készítésével, könyvkiállítással járulhatunk hozzá. A klubház működő szakköreinek munkáját a fiók közreműködésével a 30-as könyvtár nem kölcsönözhető letéti állománnyal segíti. A kicsiket többnyire a szülők is elkísérik a játékos rendezvényekre. Részükre a 30-as könyvtár feleslegessé vált folyóirataiból "böngésződét" alakítottunk ki a klubban. Kölcsönösen propagáljuk egymás rendezvényeit. A könyvtárnyitást megelőző hónapokban folytatott beszélgetéseink sorozata segítette az igényekhez közelítő állomány kialakítását; a 10 ezerre tervezett állományból nyitáskor 8 ezer kötet könyv, 50 féle folyóirat állt a beiratkozó olvasók rendelkezésére. Az állomány 40 %-a ismeretterjesztő illetve szakirodalom, a 60 % gyermek és felnőtt szépirodalom között oszlik meg. A "TÉKA" elnevezésű berendezés hosszú időre lehetővé teszi az állomány bővítését tárolási gondok nélkül.

Az olvasóterem csoportos foglalkozások, rendezvények tartására is alkalmas, egy-egy 28 fő részére tudunk helybenolvasási lehetőséget biztosítani. Terveink között szerepel, hogy a csoportos zenei foglalkozások mellett, egyénileg is hallgathassák olvasóink zenei és prózai felvételeinket. Az előzetes megbeszélések folytatásaként a könyvtári elképzelések terjesztőivé is válnak mindazok, akik segítettek a tervek kialakulásában. A HNF, a klubház, az iskola, az óvoda egyaránt közreműködött propaganda nyomtatványok szétosztásában. Különböző korosztályoknak szóló nyomtatványainkat időre, izléses, szép kivitelben készítette el propaganda osztályunk. Az iskolásoknak szóló könyvjelző formájú szórólapon már szerepelt első rendezvényünk témája és időpontja. Nagy sikert aratott az óvodások körében a külön nekik készített, óvodai jelükkel ellátott meghívó. A jelek rajzolásában az óvodások voltak segítségünkre. Munkánk eredményeként kéthetes működés után több mint 500 olvasónk lett. Felnőtt olvasóink széles körű érdeklődését bizonyítja az a fiókkönyvtáraink gyűjtőkörét meghaladó szakirodalmi igény, amit az "anyakönyvtár" segítségével könyvtárközi kölcsönzés útján elégitettünk ki. Mint nyitási adataink mutatják, közönségkapcsolati munkánkhoz köszönhetően nem került légtüres térbe a könyvtár, szervesen kapcsolódik környezetéhez. Az élő kapcsolat fenntartását tartjuk legfontosabb feladatunknak.

Czeplédyné - Szemkeőné

A ZENEI KÖNYVTÁROSONK MUNKÁJA A BARTÓK CENTENÁRIUM ÉVÉBEN

Bartók születése 100. évfordulójának méltó megünnepléséből - ha szerényen is - a könyvtárosok is részt vállalnak. Bartókot a művészt, a humanistát, az általa képviselt és műveiben megvalósuló eszméket is magunkénak valljuk. Rövid beszámolómban az eddig végzett munkáról kívánunk röviden számot adni.

A Hálózati és Módszertani Osztály módszertani utmutatót állított össze elsősorban a zenei könyvtárosoknak. Kettős feladattal: egyrészt maguk a könyvtárosok is ismerjék meg jobban Bartókot, másrészt a szerzett ismereteket adják tovább a könyvtárak olvasóinak. Fontos, hogy a könyvtárakban megtalálhatók legyenek mindazok a forrásmunkák, amelyek nélkülözhetetlenek a feladat megvalósításához: Bartók Béla művei hanglemezen, kották, szakkönyvek és dokumentumok. E feladatra épülhet a zenei részlegek állománygyarapító, olvasószolgálati, tájékoztató és propaganda munkája, amely nem korlátozódik a centenáriumi időszakra, nem kampány jellegű.

A zenei részlegek megkapták az elmúlt év végén a Magyar Rádió ünnepi Bartók programfüzetét. Ebből kiválaszthatták azt a sorozatot amelyet az év folyamán figyelemmel kísérnek, olvasóikkal beszélgetni kívánnak róla. /Pl. A Dupla vagy semmi; Miért szeretem Bartókot stb./

Az év elején a propagandaosztályunk által készített Bartók dokumentumokat valamennyi könyvtár megkapta, amely kiállítások rendezéséhez reprezentatív segédanyag.

☪

A Magyar Uttörők Szövetsége Budapesti Elnöksége által meghirdetett kerületi versenyfordulókhoz készített vetélkedő forgatókönyvet a XI. kerületi örmezei könyvtár munkatársa, Fasang Márta. A vetélkedőhöz gazdag szemléltetést alkalmazott. Képeket, képzőművészeti alkotásokat, hangszereket, térképeket és egyéb játékos elemeket mutatott be és használt fel. A kérdésekkel Bartók életének főbb állomásaiba építette be a zeneműveket. Bartók gondolataiból, eszmei, muzsikusi hitvallásából is idéztek. A gyerekeknek hanglemezről megszólaltatott népdalokat kellett felismerniük. Térképen bejelölték azokat az országokat ahová Bartók népdalgyűjtő útja során eljutott. Az elhangzott zenei részletekből fel kellett ismerni, hogy melyik országban járt Bartók. /Pl. Este a székelyeknél, Négy szlovák népdal stb./ Játékos módszerrel ismerkedtek

Bartók színpadi műveivel. A vetélkedő nagy érdeme volt, hogy a gyerekeket önálló kutatómunkára, a könyvtári kézikönyvek használatára ösztönözte.

A vetélkedőt több könyvtáros kolléga is megtekintette és a szerzett tapasztalatok birtokában rendezte meg saját kerületében a rajok vetélkedőjét.

A "Dupla, vagy semmi" - a Magyar Rádió Bartók műveltségi versenyét kísérte figyelemmel a kelenföldi 3-as könyvtár zenei részlege. Két olvasójuk indult a vetélkedőn. E két versenyzővel készítettek interjút a zenei könyvtárosok. Az egyik versenyzővel két hónappal a verseny előtt, a felkészülés időszakában beszélgettek. A másik olvasóval, aki megnyerte a versenyt - a sorozat befejező adása után február 28-án. Ily módon több irányú véleményt, személyes élményt, versenytapasztalatot rögzíthettek hangszalagon a könyvtár munkatársai.

Szocialista brigádok vetélkedtek Kőbányán a Pataky Művelődési Központ szervezésében és a könyvtár hangzó anyagának felhasználásával. A zenei könyvtárosok segítették a brigádok felkészülését, beszélgetéseket rögzítettek a brigádtagok véleményéről, Bartókkal kapcsolatos élményeiről.

Benkőné Bartha Ilona

ZENEI SZOLGÁLTATÁS A CSEPEL-KIRÁLYERDEI KÖNYVTÁRBAN

Nagy érdeklődés mellett kezdte meg működését 1980. októberében a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár új szolgáltatása, a csepeli 30-as könyvtár zenei részlege.

A megnyitóra szeptember 26-án került sor, amikor a többnyire fiatalokból álló közönségnek Zsoldos Péter mutatta be a Hungaroton Hanglemez Hetek alkalmából megjelent új hanglemezeket.

Könyvtárunk a Rideg Sándor Művelődési Ház épületében működik. A helyi adottságokból következően, kezdetben a látogatók nagy része a régi olvasókból és azokból a fiatalokból állt, akik a művelődési ház népszerű rendezvényein is részt vettek.

Technikai felszereltségünk eleinte nem volt a kívánt színvonalu. Ma már tizenkét lehallgatóhelyhez egyszerre hat féle programot tudunk kapcsolni kiváló minőségű lemezjátszók, magnók, rádiók segítségével.

Hangzóállományunk átfogó képet ad az egyetemes zeneirodalom alkotásaiból, kiváló előadóművészek tolmácsolásában. Zenei lemezeink 82 százaléka klasszikus zene, 8 százaléka népzene, 8 százaléka jazz, 2 százaléka rock, illetve jazz-rock.

A népzenei felvételek gyarapításának - a szűk anyagi korlátokon túl - gátat szab az is, hogy viszonylag kevés jelenik meg e műfajból.

Napjainkban a komponált zene /ugynevezett klasszikus zene/ és az improvizációs zene /jazz, rock/ közötti határok elmosódnak. Egymás eredményeit felhasználva egyre közelebb kerülnek egymáshoz /különösen az elektronikus zene megjelenését követően/. Ezért tartjuk fontosnak a jazz lemezek gyűjtését is.

A zene- és hangtáraknak nem feladatuk, hogy naprakész "divatzenével" szolgáljanak. De közreműködésük kell ahhoz - különösen a fiatalok zenei izlésfejlesztése miatt, - hogy legjobb képviselőit egy-egy lemezpéldány erejéig bemutassuk, hiszen munkásságuk az elmúlt 15-20 év zenei kulturájához szervesen hozzátartozik.

A hallgatók rendelkezésére áll egyre bővülő zenei könyvállományunk is. Intézmények és magánszemélyek részére az igényeknek megfelelően műsorblokkokat állítunk össze, rendezvények zenei anyagához tanácsot adunk.

A zenei részleg hangzóanyagával részt vesz a gyermekrészleg és a fiókkönyvtárak csoportos foglalkozásaiban.

Szoros kapcsolatot építettünk ki a környező iskolákkal, a kerületi zeneiskolával. Jó példa erre a nemrég lezajlott Bartók zenei vetélkedő: a tanulók felkészítésében és a verseny lebonyolításában is részt vettünk. Legfőbb célunk az, hogy hathatós segítséget nyújtsunk a kerület énektanárai, zenepedagógusai részére, mivel a gyermekek esztétikai nevelését fontos feladatnak tekintjük.

Négy hónap működésének mérlegét megvonva 1300 zenehallgatónk volt, ami önmagában is bizonyítja új szolgáltatásunk szükségességét.

Kelemen Tamás

AZ "OLVASÓ IFJÚSÁGÉRT"

A Művelődési Minisztérium a KISZ KB és más társadalmi szervezetek által három évre meghirdetett Olvasó Ifjúság pályázat felhívásáról már a Könyvtári Híradó 1980/1. számában hirt adtunk. A pályázat lényege a fiatalok olvasási és könyvtárhasználati kulturájának fejlesztése. A hálózat könyvtárai közül elsősorban azokat ösztö-
nítettük a nevezésre, amelyek évek óta intenzíven foglalkoznak e korosztállyal, munkájukban már eddig is számos ötlettel és módszerrel éltek.

Az elmúlt időszakban a következő könyvtárak adták be terveiket, részben 1980/81-re, a 3-as, a 6-os, a 11-es, a 12-es, a 22-es, a 25-ös, a 37-es, a 38-as, és a 44-es könyvtár.

A könyvtárak egyéni arculatából adódóan, - amelyet jelentősen befolyásol környezetiük és olvasótáboruk -, a szervezetek tartalma más és más, akkor is, ha vannak azonos vonásaik is. Több helyen tervezik például évekre visszamenően a 30 éven aluli olvasók számának vizsgálatát, ezen belül iskolatípus szerinti megoszlásukat. Továbbá annak a feltérképezését, hogy honnan járnak a fiatalok az adott könyvtárba. Céljuk, hogy rátaláljanak azokra a fehér foltokra, ahol propagandamunkát kell végezni. Különösen fontos például a szakmunkástanulók számának növelése. Feladatuknak tartják a könyvtári tagságukat szüneteltető fiatalok figyelemmel kísérését, s számukra visszahívók küldését.

Egy-egy pályázatból az is kiderül, hogy e korosztály melyik rétegével kívánnak intenzívebben foglalkozni. A könyvtárak elsősorban minőségi eredmények elérésére töreksznek. Nagy hangsúlyt kap több helyen a tizenöt évesekkel való egyéni és csoportos foglalkozás. Az egyéni számbavétel, kölcsönzésük gyakoriságának, és a kikölcsönzött könyvek milyenségének figyelemmel kísérésén kívül, könyvtárbeutatót, könyvtárhasználati játékokat szerveznek számukra. Így szeretnék biztosítani könyvtári tagságuk folytonosságát, s könyvkiválasztásuk irányításával izlésük alakítására vállalkoznak. Akik a középiskolásokkal való foglalkozásra helyezik a hangsúlyt azok több helyen készítik a kötelező és ajánlott irodalmat kiegészítő, ahhoz "kedvet csináló" ajánló jegyzéket, amelynek anyagát kérdés polcon is népszerűsítik. Az értelességre felkészítő hagyományos előadásokon túl igyekeznek felderíteni az osztályfőnökök segítségével az egyetemeken, főiskolákon továbbtanulókat. Velük a pályaválasztásuknak megfelelően egyéni, vagy

csoportos foglalkozást terveznek, hogy megismertessék őket a szükséges szakirodalommal, folyóiratokkal, a könyvtári kutató - munkával. Ugyancsak a pedagógusokkal együttműködve kerül sor a könyvtári állományon belül az új kötelező és ajánlott irodalom felmérésére, és a hiányok pótlására.

Néhány helyen elemző beszélgetést is terveznek, elsősorban a mai magyar irodalom egy-egy kiemelkedő alkotásáról. A szakmunkástanulók és a munkásfiatalok könyvkiválasztását egyéni olvasótervek elkészítésével is megpróbálják segíteni.

Azok a könyvtárak, amelyek évek óta erősítik kapcsolataikat a dolgozók esti iskoláival, többnyire a tananyag elsajátítását segítő foglalkozásokat terveznek, továbbá személyre szóló könyvajánlással szeretnék olvasóiknak megnyerni az itt tanulókat.

Valamennyi pályázatnak fontos melléklete lesz a könyvtári órák, könyvtárhasználati játékok forgatókönyve, az olvasótervek, különböző ajánlójegyzékek, e korosztály számára készített irodalomkutatások, referensz kérdések megválaszolása, esetleg írásban rögzített egyéni beszélgetések, vagy a művelődési kör munkáját összefoglaló feljegyzések.

Jó alkalom a pályázat arra is, hogy az egyes könyvtárak megerősítsék kapcsolataikat, elsősorban a különböző iskolákkal, művelődési intézményekkel, szakszervezeti könyvtárakkal s nem utolsósorban a KISZ szervezetekkel. Sajnos úgy tűnik, hogy ez utóbbi esetében számíthatunk a legkevesebb sikerre. Összegezve a tervekben foglaltakat egyértelműen kiderül, hogy a felsorolt módszerek, ötletek nem merőben újak, eddig is éltek velük könyvtáraink, legfeljebb nem ennyire koncentráltan, s nem ennyire céltudatosan.

Reméljük, hogy a tervek megvalósítása hozzásegít bennünket ahhoz, hogy magasabb színvonalon végezzük munkánkat.

Sándor Ottóné

"ALKOTÓ IFJUSÁG" FELHÍVÁS

A FSZEK vezetősége, MSZMP alapszervezete és Szakszervezeti Bizottsága a KISZ KB által kezdeményezett Alkotó Ifjuság pályázatához kapcsolódva ismételten közreadja felhívását.

A pályázat feltételei:

A pályázaton részt vehet minden 35 éven aluli fiatal vagy ilyen koru alkotóközösség Pályázni lehet tanulmány, szakdolgozat, tudományos értekezés, vagy technológiai leírás formájában, elsősorban kiírásban szereplő témakörökből, olyan munkákkal, melyek közzétételre még nem kerültek.

Jelentkezni lehet írásban 1981. június 1-ig Kutas Endrénénel /titkárság/, a téma megjelölésével. A pályázatokat két példányban /szabvány szerint gépelve/ 1981. december 31-ig kell eljuttatni Gujgiczter Imrénéhez /személyzeti és oktatási osztály/.

A pályázatokat az adott téma legjobb ismerői bírálják el. A szervező és bírálat-előkészítő bizottság tagjai: Gujgiczter Imréné, Forgács Tiborné/ 44. sz. könyvtár/ Pesti Ernő /bibliográfiai osztály/.

A pályázatok elbírálása után valamennyi pályázó emléklapot és pályamunkájáról hivatalos értékelést kap. Az értékelés határideje 1982. február 15.

A nyertes pályázatok készítői 1000-2000 Ft jutalomban részesülnek, melyeket az 1982. április 4-i ünnepségen ad át az intézet főigazgatója. Az intézetvezetőség gondoskodik a megfelelő pályamunkák hasznosításáról, illetve közreadásáról. A legjobb pályázatokat a Fővárosi Tanács Művelődésügyi Főosztályához továbbítjuk.

Budapest, 1981. március 1.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
Intézetvezetősége
MSZMP szervezete
Szakszervezeti bizottsága

TÉMÁK AZ ALKOTÓ IFJUSÁG PÁLYÁZATHOZ ÉS CÉLPRÉMIUMOS FELADATOKHOZ

I. Igazgatás, hálózatellátás

- Munkaerőgazdálkodás, munkaszervezés egy kerületi főkönyvtárban
- A központi szolgáltatások továbbfejlesztésének lehetőségei, módszerei
- Egy kerületi főkönyvtár irányító és koordinációs feladatainak érvényesülése /tervek, elképzelések, tapasztalatok/
- A tájékoztató apparátusok hálózati szintű hasznosítása /javaslattétel a szervezeti és technikai megoldásra/

- Vizuális dokumentumok hasznosításának lehetőségei a könyvtárban
- A nem könyvtár szakon végzett munkatársak intézetben belüli továbbképzési tematikájának kidolgozása
- A felsőfoku végzettségű pályakezdő fiatalok könyvtári tapasztalatainak elemzése
- A gazdasági tevékenység és nyilvántartások ésszerűsítése.

II. Állományalakítás, feltárás

- Az állományépités összehangolása főkönyvtári rendszerben /gazdaságos, célszerű a centralizált állományfejlesztés?/
- Az állománygyarapítás módjai és lehetőségei a kerületi könyvtárakban: a./ vétel könyvtárellátó, könyvesbolt, antikvárium/ b./ kötelezpéldány c./ fölöspéldányrak-tár
- Az állomány apasztása /duplumositás, selejtezés, stb./ mint az állomány alakításának eszköze
- A folyóiratok kihasználtságának elemzése
- A kerületi könyvtárak helytörténeti állományának kialakítása, feltárása
- A zenei részlegek állományfeltárása és a hangzó dokumentumok kölcsönzési módszereinek kidolgozása
- A fonotéka kialakítása és lehetőségei egy kerületi könyvtárban

III. Olvasószolgálat, tájékoztatás

- A FSZEK hálózat tájékoztatási rendszerének kialakítása /egy-egy bázis kerületi könyvtár profiljának figyelembevételével a módszertani feladatok meghatározása/
- Szakirodalom a kerületi könyvtárban
- Óvodások a könyvtárban
- Együttműködési formák a kerületi könyvtárak és más kulturális intézmények között
- Egy adott könyvtár lehetőségei a művelődési hátránnyal induló, illetve hátrányos helyzetű olvasók olvasáskulturájának fejlesztésében
- A bibliográfiai tevékenység új lehetőségei
- Egyéni foglalkozás az olvasók különféle rétegeivel
- A lemezkölcsönzés tapasztalatai
- Egy könyvtár területi vonzásköre
- Könyvtárhasználati játék forgatókönyve

IV. Állományvédelem

- A ritkabecsű könyvek ápolása, tisztítása, gondozása. Új, korszerű restaurálási, konzerválási eljárások kidolgozása

- Állományvédelmi módszerek kidolgozása és gyakorlati megvalósításuk

V. Könyv-, könyvtárpropaganda

- A propaganda tevékenység, kapcsolatszervezés, együttműködés módszerei
- Kiállítási forgatókönyvek egy adott könyvtár szemléltető eszközeinek felhasználásával

- Könyvtári plakát, röplap, diahirdetések szövegének megtervezése
- Zenei foglalkozások forgatókönyvei.

VI. Gépesítés

- A gépesített állományfeldolgozás és feltárás programjának kialakítása.

AZ ALKOTÓ IFJÚSÁG PÁLYÁZAT ÉRTÉKELÉSE

Jutalmat kapott:

Marchányé Szalai Ottilia: Pályázat gyerekeknek Bartók Béla születésének 100. évfordulójára

1200 Ft

Varga Judit: A szabadpolcos állományelhelyezés kérdései, fejlődésének iránya /szakrészlegesítés/.

1200 Ft

Bencsikné Kucska Zsuzsa-Kollár Ágnes: Kiállítási forgatókönyv egy adott könyvtár szemléltető eszközeinek felhasználásával.

1000 Ft

Dragon Katalin-Fügediné Csóri Ágnes- Pobori Ágnes: Az alapfokú- szak és továbbképzés lehetséges rendszere egy intézményen belül.

1000 Ft

Dicséretben részesültek:

Szász Ilona- Kováts Beatrix-Káli Anikó: Tárgyszójegyzék a gyermekkönyvtári tárgyszókatalógus kiépítéséhez.

Kováts Beatrix: Audió-vizuális eszközök a közművelődési könyvtárban.

Rátky Ágnes: A könyvtár és a tömegkommunikációs eszközök kapcsolatának lehetőségei- különös tekintettel a televízióval való kapcsolatra.

Enese Laura: Történelmi regények bibliográfiája 1970-1979.

A pályaművek az érdeklődők rendelkezésére állnak, megtalálhatók a személyzeti és oktatási osztályon.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI TÖREKVÉSEK A MEDOSZ KÖZPONTI KÖNYVTÁR ÉS HÁLÓZATA, VALAMINT AZ ÁGAZAT SZAKKÖNYVTÁRAI KÖZÖTT

A MEDOSZ Központi Könyvtára és Könyvtári Tanácsa évek óta törekszik a szakszervezeti könyvtárak és az ágazat szakkönyvtárai között a rendszeres munkakapcsolat és együttműködés kialakítására, elmélyítésére. Teszszük ezt azért, hogy a kor követelményeihez, az igényekhez jobban igazodó, színvonalasabb könyvtári ellátásban részesíthessük dolgozóinkat. E céltudatos munka jelentős állomása - és bizvást remélhetjük -, kedvező fordulópontja volt a szakszervezeti és szakkönyvtárosok részvételével február 19-én szervezett továbbképzési programunk.

Az AGROINFORM a Mezőgazdasági Könyvhónap kapcsán a mezőgazdasági szakirodalom fokozott propagálására kérte fel hálózatunkat. Szinte kínálkozott az alkalom, hogy sokéves törekvésünk a jövőben szervezett kereteket öltson.

Már a találkozás színhelyét is céltudatosan választottuk meg. A házigazda szerepét a mezőgazdaság és élelmiszeripar területén meghatározó jelentőségű tervező és beruházó vállalatunk - az AGROBER - gazdasági, valamint szakszervezeti vezetése és szakkönyvtára vállalta.

A találkozó napirendjén két fontos tájékoztató szerepelt: az AGROINFORM szolgáltatásairól, a szakkönyvtárak és szakszervezeti könyvtárak együttműködésének fontosságáról és módjairól a hálózati központ módszertani osztályának vezetője tartott előadást; a Mezőgazdasági Könyvkiadó tevékenységéről, kiadványairól a kiadó irodalmi vezetője tájékoztatt bennünket.

Az előadásokat követő hozzászólások igazolták, hogy rendezvényünk elérte a célját. Nemcsak számos - szakirodalmi igény - felkeltést és kielégítést célzó javaslatot és kérést mondtak könyvtárosaink, de szóltak a mezőgazdasági szakirodalomnak, mint munkaeszköznek a jelentőségéről, és arról is, milyen közös tennivalói vannak a két hálózatnak az általános és szakmai ismeretek bővítése terén.

A szakszervezet könyvtárait eddig is a munkahelyi művelődés bázisainak tartottuk. A jövőben - mint ahogy azt a könyvtárügy fejlesztését célzó, a VI. ötéves terv időszakára szóló program is megfogalmazza - a könyvtáraknak sajátos eszközeikkel az eddigieknél hatékonyabban kell szolgálniuk a termelést, a gazdálkodást. A mezőgazdaság és élelmiszeripar továbbfejlesztésére hozott párhaterozat alapján a MEDOSZ Központi Vezetősége állásfoglalást készített a határozatból adódó mozgalmi feladatok végrehajtására. A feladatok megvalósításában a közművelődés munkásainak is jelentős szerepet szánnak.

A mezőgazdasági termelés fejlesztésének intenzív szakaszában élünk, amikor is a mezőgazdasági gyakorlatba gyorsan áramlanak be a tudományos eredmények, élenjáró hazai és külföldi tapasztalatok. Nehezen lehet követni az alkalmazott tech-

nológiákat, újabb és újabb vegyszereket és a termelés egyéb feltételeit, nemkülönben a mezőgazdasági termelést elősegítő szervezési módszerek sokrétűségét, társulási formák sokszínűségét. Mindez megköveteli, hogy a szakemberek és a termelésben résztvevő dolgozók egyúttaladjanak az egyre fokozottabb igényeket támasztó fejlődés ütemével, növeljék általános és szakműveltségüket.

E sokirányú feladatnak sem a szakkönyvtári hálózat, sem a közművelődési hálózatok önmagukban eleget tenni nem tudnak, az együttműködés szükségességét maga az élet veti fel. Fokozottan érvényes ez a mi területünkön, ahol a 101 vállalat, intézmény, főhatóság összesen 30.800 dolgozót foglalkoztat. Általában kislétszámú munkahelyekkel rendelkezünk, ami meghatározza hálózatunk felépítését is. Területünkön jelenleg 2 kisebb önálló könyvtár, egy letéti I. típusu, és ötven letéti II. típusu könyvtár működik.

A könyvtárosok 85 %-a társadalmi munkában látja el feladatát. A többségükben néhány száz kötettel rendelkező könyvtárak mégsem tekinthetők egyszerűen kölcsönzőhelyeknek. A szakszervezeti könyvtárosok nagyobb része eredményesen segíti a szakszervezet politikai nevelő munkáját. A könyvtárosoknak - az ellátott dolgozók összetételéből adódóan - jelentős kisugárzó szerepük van a falu kulturális arculatának alakításában is. Ezért a fizikai dolgozók könyvtári ellátása mellett nem lehet közömbös számunkra, hogy milyen könyvtári szolgáltatásokat tudunk biztosítani a főhatóságok, közéleti irányító szervek, kutató és oktatási intézetek dolgozóinak.

A jelentkező igények kielégítése azonban feltétlenül szakmai hozzáértést követel meg. Ezért a szakkönyvtárakkal való kapcsolatunkat évekket ezelőtt ott kezdtük, hogy szakszervezeti bizottságainkon keresztül - ahol csak alkalom kínálkozott - a letéti könyvtárak kezelésére szakkönyvtárosokat kértünk fel. Nagy súlyt helyeztünk az alapfokú könyvtárosi tanfolyam elvégzésén túl a tervszerű továbbképzésre is.

Törekvéseink már eddig is hasznosnak bizonyultak. Könyvtárosaink a rendszeres találkozások, tapasztalatcserék, "kihelyezett rendezvények" során megismerkedtek néhány szakkönyvtárral, tájékoztódtak azok gyűjtőköréről és szolgáltatásairól. Az így kialakult munkakapcsolatok - egyebek mellett - lehetővé tették a szakszervezeti és szakmai könyvtárak közötti eredményes könyvtárközi kölcsönzést.

Meglévő gondjaink és számos problémánk mellett úgy véljük, könyvtári hálózatunkban megvan a lehetőség és készség a ránk váró feladatok végzésére, melyet az AGROINFORM-al való szervezett kapcsolat csak segíthet.

Dr. Korim Kálmáné Simon Jánosné
MEDOSZ Központi Könyvtár Könyvtári
Tanács tagjai

OLVASÓPÁLYÁZAT A FERENCVÁROSI VASUTAS MŰVELŐDÉSI HÁZ KÖNYVTÁRÁBAN

A Ferencvárosi Vasutas Dolgozók Művelődési Háza könyvtára 1980-ban harmadikban hirdetett olvasópályázatot. Ezuttal - Lev Tolsztoj és Möricz Zsigmond után - József Attila születésének 75. évfordulója tiszteletére.

Célunk az volt, hogy alkalmat teremtsünk a költővel való ismeretség elmélyítésére. Azt szerettük volna elérni, hogy a pályázat résztvevői versei olvastán barátjukká fogadják a költőt.

A felkészüléshez a Diákkönyvtár József Attila válogatását és Balogh László Nagy íróink sorozatban megjelent kismonográfiáját javasoltuk elolvasni. Mindkét kötet 1980-as kiadású, kapható, olcsó és célnak megfelelő ismereteket tartalmaz. Az olvasópályázatot szocialista brigádok 3-5 fős csapatainak hirdettük meg egy írásbeli és egy szóbeli fordulóban. Az írásbeli forduló feladatait szép kiállítású nyomtatott füzetben adtuk közre.

A feladatokat, kérdéseket úgy állítottuk össze, hogy azokat elégségesen megválaszolni a verseskötet minél alaposabb és többszöri forgatása után, bizonyos, alapvető életrajzi tények ismeretében lehessen. Arra törekedtünk, hogy a válaszadók az életműben való alapos tájékozottság birtokába jussanak, néhány lényeges összefüggés tudatosításával érdeklődésüktől, elmélyülésüktől függően többé-kevésbé határozott képet alkossanak maguknak József Attila költészetéről, gondolatairól, személyiségéről.

A feladatok egy-egy idézetből és általában két kérdésből állnak. Az első a címre vonatkozik. A másodikra azonos tárgyú versek felsorolása, életrajzi adat, személy megnevezése, vagy - tematikailag, gondolatilag kapcsolódó vers megfelelő részletének megadása a válasz.

A 19 feladatot a következő mottók köré csoportosítottuk:

- "Mióta éltem, forgószélben / próbáltam állni helyemen..." /Ime, hát megleltem hazámat.../ /családi, életrajzi vonatkozások/
- "Nagyon szeretlek, hisz magamat /szintén nagyon meg tudtam / szeretni veled." /Gyermekké tettél/ /szerelem/
- "Igazán /csak itt mosolyoghatsz, itt sirhatsz..." /Elégia/ /a nép, az osztály, a haza iránti elkötelezettség/
- "Ahol a szabadság a rend, /mindig érzem a végtelent." /Törédék/ /társadalmi, filozófiai, etikai eszmék, elvek/

A szóbeli feladatokat azokra az ismeretekre alapoztuk, amelyeknek elsajátítását a kitöltött feladatlapok alapján feltételezhettük. Ebben a fordulóban két feladatot kellett megoldaniuk a résztvevőknek. Elsőként a Sebő-eqyüttes előadásában el-

hangzó "A hetedik" című megzenésített verset és az előadókat kellett felismerniük a játékosoknak. A második feladat - tiz "idézetből", egy-egy vers összekevert soraiból legalább ötnek a felismerése - bizonyult a legnehezebbnek. Pihentető játéku egy-egy összeválogott Babits-portré összeillesztése szolgált. Ezt követte a totó, majd ismét egy felismerési feladat: Latinovits Zoltán előadásában a "Kopogtatás nélkül" című vers hangzott el. A kérdések a vers címére, előadójára, az előadó halálának körülményeire, helyére vonatkoztak. A vetélkedő első részét villámkérdésekkel fejeztük be. A szünet után a legtöbb pontot elért hat csapat válaszolt egy-egy kérdésre a végső sorrend eldöntése végett. József Attila boldogságról, - társadalmi közösségről, szabadságról, költői hivatásról vallott nézeteinek elemzése volt a feladat idézetek, illetve megadott verseinek alapján. Az olvasópályázat meghirdetése utáni időszakban kiállítást rendeztünk a művelődési házban Würtz Ádám József Attila verseihez készült illusztrációiból. A helyezett megérdemelt jutalma mellett ezeket a képeket kiosztottuk a résztvevő csapatoknak. Az első fordulóban kitöltött feladatlapokat, a pályázat lezárulása után visszajuttattuk a brigádoknak, mint a részvétel dokumentumait.

A ferencvárosi vasuti csomóponton mintegy 160 szocialista brigád működik. Az olvasópályázati felhívást és az első forduló feladatait tartalmazó füzetet valamennyien megkapták. A jelentkezési lapot harmincan juttatták el hozzánk. A feladatokat megoldó 28 csapatból 27 szerezte meg a további versengés jogát. A munkaidőbeosztás, a szolgálat nem tette lehetővé mindegyikük számára a második fordulóban való szereplést, ezért ebben a játékban 15 csapat vett részt.

A zsüri elnöke, Kristó Nagy István irodalomtörténész a résztvevők felkészültségét, József Attila költészetében való jártasságát igen jónak ítélte - mondhatni; barátainak minősítette a költő és olvasói kapcsolatát.

Mi magunk is úgy véljük, hogy elértük célunkat. A csapatok létszámát alapul véve körülbelül 90-100 ember huzamosan, behatóan tanulmányozta József Attila költészetét. A kör tovább bővült. Ha azt is figyelembe vesszük, hogy a vetélkedőben részt nem vettek közül, is többeket megérinthetett valami ebből a költészetből.

Sokaknak igaz élményt adott ez a foglalatosság. Ahogy egyikük elmondta: eddig is ismerte a költőt, de csak most döbrent rá arra, hogy milyen nagyszerű dolgokat írt.

Kiss Ildikó

EGY FELMÉRÉS TAPASZTALATAI

A.44. számú könyvtár dolgozói feladatuknak tekintik, hogy figyelemmel kísérjék a könyvtár olvasólétszáma ingadozásának okait és az olvasók lakóhely szerinti megoszlását. Mivel a könyvtár vonzáskörzetének tekinthető VIII. kerület arculata az utóbbi évtizedben alaposan megváltozott, - több utcát lebontottak és helyükre új lakótelepet építettek, - kíváncsiak voltunk arra, hogy ezek a változások hogyan tükröződnek az olvasók számában és területi megoszlásában.

Ezért 1980 őszén szóródásvizsgálatot végeztünk. Módszerünk azonos volt az 1969-ben alkalmazott eljárással, aminek alapja a VIII. kerület részletes térképe és utca-név-jegyzéke volt. Ezt ismét elkészítettük, majd az olvasókat lakcím alapján szám szerint bejelöltük. Ezeket összesítve, és felhasználva egyéb forrásokból /VIII. kerületi Tanács Népeségnyilvántartó Csoport, kerületi középiskolák és ezek könyvtárai/ származó adatokat is, különböző csoportosításokat és összehasonlításokat végeztünk. A számszerű adatokat, összehasonlító táblázatokat és grafikonokat dolgozatunk tartalmazza. Itt most csak az ezekből levont leglényegesebb következtetéseinket ismertetjük. Összehasonlítva az olvasók utca és ház szerinti megoszlását az 1969-es felméréssel, megállapítható, hogy szinte házról-házra követhetően egyenletesen csökken a beiratkozók száma. 1969. június 30-án 2984 beiratkozott olvasó volt, ebből a kerületben lakott 2806 fő, az akkori lakosok számához viszonyított arányuk 2,6 % volt.

1980. október 20-án 2511 fő, ebből a VIII. kerületben lakik 2095 olvasónk, eszerint a kerület lakosságának 1,85 %-a látogatja könyvtárunkat. A csökkenés okát egyrészt abban látjuk, hogy az emberek olvasási szokásai megváltoztak és kevesebb időt fordítanak rá, mint régebben. Másrészt a környék régi házainak lakói főleg idős emberek, akik közül a vizsgált időszak alatt is többen meghaltak.

Az 1969-es adatokhoz képest jelentősen emelkedett a más kerületben, illetve a vidéken lakó olvasók száma. Arányuk feltűnően magas, 14,89 %. Ebből azt a következtetést vontuk le, hogy ha valakinek egy bizonyos könyvre van szüksége, akkor nem sajnálja a fáradságot, hogy minél előbb hozzájusson. Sok olyan olvasónk van, aki azért az egy könyvért iratkozik be, amit máshol nem talált. Sürgős esetekben ezért eljön, egyébként ennek a problémának a megoldására a könyvtárközi kölcsönzés hivatott.

Olvasóink többsége a könyvtárunk szűkebb körzetének tekintett területéről jár. Ez 1980-ban 65,39 %, 1969-ben 76 % volt, tehát a könyvtár leginkább a lakókörzet szerint hat, bár a százalékarány alacsonyabb, mint a 11 évvel ezelőtti.

A Baross utcai új lakótelepet különálló egységnek tekintettük. Valószínűleg az itt végzett rendszeres propagandamunkának /röplapbibliográfia, plakát, szórólap/ köszönhető, hogy a lakótelepi olvasók aránya magasabb mint a kerület többi körzetében.

Könyvtárunknak összesen 285 középiskolás olvasója van. 1969-ben 452 volt. Ebből 155 tanuló jár a VIII. kerület középiskoláiba, 130 pedig más iskolákba. A 155 kerületi középiskolás közül 76 egyben kerületi lakos is 79 pedig más kerületből, illetve vidékről jár az itteni iskolákba. Mivel ezeket a számokat igen alacsonynak tartottuk, megnéztük azt is, hogy az egyes iskolák könyvtárait hány diák veszi igénybe. Bár az iskolai könyvtárak az utóbbi időben sokat fejlődtek, mégsem helyettesíthetik a közművelődési könyvtár szolgáltatásait. A tanulók egy része a mi könyvtárunkban sem olvas rendszeresen, csak akkor keresik fel a könyvtárat, ha olyan feladatot kapnak a pedagógustól, amit csak itt tudnak megoldani. Ezt az is bizonyítja, hogy a vizsgálat során - tehát a tanévben - sokuk társakját a szünetelők között találtuk. Bár a fiatalokkal való foglalkozásnak nálunk hagyományai vannak, ez a jelenség felhívta figyelmünket arra, hogy ezzel a korosztállyal még többet kell törődnünk.

Megállapítottuk, hogy a kerület 46 utcájából nincs olvasónk. Ennek oka, hogy mind egyik távol esik tőlünk, így az ott lakók valószínűleg más kerületi könyvtárakba járnak.

Megítélésünk szerint a VIII. kerület könyvtári ellátása kielégítőnek mondható a Százados ut és környékének kivételével. A fehér foltok akkor derülnének ki egyértelműen, ha más kerületi könyvtárak is végeznének hasonló szóródásvizsgálatot.

Feladatunknak tartjuk, hogy olvasószervezést végezzünk abban tizenegy utcában, amelyek könyvtárunk hatókörzetébe tartoznak és ahol jelentős volt a lemorzsolódás.

Móricz Katalin és
Szeginé Hammel ERzsébet

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANULÓK KÖNYVTÁRI SZERVEZETTSÉGÉNEK ALAKULÁSA /1975-1980/

Utoljára 1977-ben foglalkoztunk részletesebben az általános iskolai tanulók szervezettségével. Ez csak része volt egy szélesebb tematikájú vizsgálatnak, amely - 1958, 1969, 1975 mutatói alapján - egy hosszabb időszakban tekintette át a gyermekkönyvtári olvasólétszám alakulását. /ld. Kerekes Pálné: Az olvasótábor hullámzásának okai. Könyvtáros, 1978. 3. sz. 141-142. p./

Ismét öt év telt el. Nem közömbös számunkra, hogy milyen tendencia figyelhető meg az olvasólétszám, majd részletesebben az általános iskolai korosztály szervezettségének alakulásában.

A gyermekkönyvtárak száma, telepítésük sűrűsége, és az állomány nagysága nagymértékben befolyásolja az olvasólétszám alakulását.

1975-ben -figyelman kívül hagyva egyes egységek ideiglenes zárvatartását - hetven, 1980-ban hetvennégy helyen működött gyermekszolgálat. Ez nem fejezi ki azonban azt a fejlődést,

amely a gyermekkönyvtári hálózatot az utolsó két-három évben jellemzi: az ujonnan nyílt, vagy új nagyobb alapterületű, színvonalasabb szolgáltatást biztosító helyiségbe költözött gyermekrészlegek, illetve fiókok számának növekedését.

1975-ben a gyermekkönyvtári olvasók száma a hálózat összolvasóinak 28,2 százaléka, 1980-ban 31,9 százaléka volt. Az összállománynak 23, majd 28,3 százaléka állt a gyermekek rendelkezésére. Javitja még ezt az arányt, hogy gyakoribbá váltak - különösen a vegyes szolgálatu fiókkönyvtárakban - a gyermekek és felnőttek által közösen igénybe vett állományrészek pl. kézikönyvtár, ismeretközlő irodalom nagy része stb. A 14 éven aluli lakosokra személyenként jutó kötetszám 1975-ben 4,0, 1980-ban 4,1 volt; egy olvasóra pedig 12,3 illetve 13,3 kötet jutott. /Azonos időszakban az ellátottsági mutató egy fővárosi lakosra 1,0 illetve 1,2: egy olvasóra pedig 12,2 illetve 15,0/.

A gyermekolvasók számának alakulása és kor szerinti megoszlása

	Összes / =100 %/	6-10 éves		ebből 11-14 éves		kor alatti és feletti	
		abszolút szám	%	abszolút szám	%	abszolút szám	%
1975-ben	45.117	17.991	39,9	22.736	50,4	4.390	9,7
1980-ban	53.267	22.384	42,0	25.673	48,2	5.210	9,8

Öt év alatt tehát a gyermekolvasók száma 8000 ezerrel nőtt. A lakosságon belül az iskolás korúak aránya változatlan /90,3 illetve 90,2 %/, ezen belül kissé emelkedett az alsó tagozatosoké. A kor alatti és kor feletti olvasóknak mind az összolvasókhöz, mind egymáshoz viszonyított belső aránya szinte azonos. /Az óvodás korúak száma 1975-ben 2.256 - ez 5,0 %, 1980-ban 2.809 - és 5,3 %/.

Míg az olvasólétszám a gyermekkönyvtárak fejlődésével, szolgáltatásaik bővülésével párhuzamosan nőtt, addig az általános iskolai korosztály szervezettsége a 70-es évek közepétől csökken, a korábbi 30 %-ot meghaladó arány ma alig közelíti meg a 28 százalékot. /Ezzel magyarázható különben az egy gyermeklakosra jutó kötetszám stagnálása mellett, az egy olvasóra jutó kötetek számának növekedése./

A 6-14 évesek szervezettsége a budapesti általános iskolák tanulóihoz viszonyítva

tanév	tanulók száma	év	olvasók száma	szervezettség
1974/75	137.070	1975	40.727	29,7
1979/80	172.552	1980	48.057	27,8

Az általános iskolai tanulók létszáma tehát az olvasók számánál lényegesen intenzívebben emelkedett. Az 1975-ös évet alapul véve a tanulók száma budapesti átlagban 25,9 százalékkal, míg az olvasóké csak 18

százalékkal nőtt. Ez a szervezettség csökkenését tükrözi.

Nézzük meg, hogyan alakult kerületenként az általános iskolai tanulólétszám, az olvasók száma illetve ennek következtében a szervezettségi mutató:

kerület	tanuló		olvasó		szervezettség		zárvatartó egységeink 1980-ban
	1975	1980	1975	1980	1975	1980	
I.	2989	3061	1349	1024	45,1	33,4	* 20 gy.
II.	7093	8648	1898	2677	26,8	31,0	
III.	6818	13158	1601	2957	23,5	22,5	
IV.	4832	7641	1291	1442	26,7	18,9	
V.	4110	4371	1042	1237	25,3	28,3	
VI.	4588	4801	2509	2345	54,7	48,8	
VII.	5039	5085	1282	1134	25,4	22,3	
VIII.	6070	6100	1902	2095	31,3	34,3	
IX.	5818	4977	2959	1850	50,9	37,2	
X.	5246	10349	1151	3370	21,9	32,6	
XI.	11038	14936	1996	4970	18,1	33,3	
XII.	4698	6201	1280	2067	27,2	33,3	
XIII.	8228	8176	3081	2243	37,4	27,4	
XIV.	10953	12790	2255	2307	20,6	18,0	
XV.	8774	11841	1958	2864	22,3	24,2	
XVI.	4659	6978	1394	1684	29,9	24,1	
XVII.	4408	5357	1785	1441	40,5	26,9	
XVIII.	8227	9077	1807	1283	22,0	14,1	
XIX.	3699	4218	1471	2170	39,8	51,4	
XX.	7858	9375	2256	2587	28,7	27,6	
XXI.	5711	7784	2538	2189	44,4	28,1	
XXII.	3635	4984	983	971	27,0	19,5	
Központi és nem tanácsai iskolák	2579	2641	-	-	36,4	27,6	
Bibliobusz	-	-	939	1150			
Összes	137,070	172.552	40.727	48.057	29,7	27,8	

A szervezettség alakulásában nagymértékű - 10 vagy annál magasabb százalékos - változást nyolc kerületben tapasztalunk: az I., a IX., a XIII., a XVII. és a XXI.-ben csökkenést, a X., a XI. és a XIX.-ben emelkedést.

A belső kerületekben a fővárosi összképpel ellentétes demográfiai folyamat játszódik le: a lakosság előregedése. Itt a szervezettség bár nem került a budapesti átlag alá, csökkent, vagy csak nagyon intenzív olvasószervezéssel - játékos és rejtvényes visszahívók, olvasószervezési verseny stb. - tudnak ennek gátat vetni. Az I. és XIII. kerület mutatóit a 20-as illetve a 10-es gyermekkönyvtár, valamint a 19-es könyvtár zárvatartása is rontja. /Egyedül a VII. kerület szervezettsége nem éri el a budapesti átlagot, de mint már egy

1976-os vizsgálat alapján kimutattuk: a VI. kerületi 1-es gyermekkönyvtár olvasóinak egynegyede VII. kerületi lakos, több mint 15 százaléka pedig Budapest egyéb kerületeiben lakik. Ez a szóródás a főváros más kerületeiben is érvényesül, de talán nem ilyen nagy mértékben.

A szervezettség alacsony szintjének, sőt - öt év távlatában - csökkenésének alapvető okát abban látjuk, hogy a peremkerületekben és a főváros új lakótelepein a gyermekek közművelődési könyvtári ellátása nincs kellőképpen biztosítva. Ezért olyan alacsony, vagy csökkent a szervezettség a III., IV., XIV., XV., XVI., XVII. /14 %-kal csökkent/, XVIII. /legalacsonyabb szervezettségi mutató a hálózatban - 14,1 % , oka: a 24/1 fiók hosszú ideig tartó zárvatartása/, XXI. /16 %-

kal csökkent / és a XXII. kerületben. Ezek többségében öt év alatt több ezerrel nőtt a 6-14 évesek száma. A tanulók számának növekedése általában a kerület belső szerkezetváltozásának következménye: nagy területeket szanáltak, s helyükre vagy másutt új lakótelepek épültek. Az új könyvtárak telepítése nem követte ezeket a válto-

zásokat, a régiak perifériára szorultak, olvasólétszámuk csökkent. Ugyanakkor a néhány korszerű nagykönyvtárral rendelkező kerület: a X., a XI. és a XIX. szervezettsége az elmúlt öt évben 10-15 százalékkal emelkedett - Kőbányán a megkétszereződött tanulólétszám ellenére -, s messze meghaladják a fővárosi átlagot.

Az iskolai korosztályok alakulása és a könyvtár olvasóinak összetétele

	6-10 évesek			11-14 évesek		
	összes tanulóiból / % /	összes olvasóból / % /	szervezettség	összes tanulóiból / % /	összes olvasóból [*] / % /	szervezettség
1975	55,4	39,9	23,7	44,6	50,4	37,2
1980	52,7	42,0	24,6	47,3	48,2	31,5

javitja a nagy szakszervezeti könyvtárak, illetve művelődési házak, pl. a csepeli Munkásotthon, a Csili stb. területre is kölcsönző gyermekszolgálatát.

Ugyanakkor könyvtárainkban a már beiratkozott rendszeres olvasóvá nevelése, s megtartása állandó és színvonalas munkát igényel, az iskolákkal és iskolai könyvtárakkal való együttműködés új formáinak keresését, a közös feladatok összehangolását.

Az öt év alatt az általános iskolák tanuló-

létszámához viszonyítva az alsó tagozatosok aránya 3 %-kal csökkent. A könyvtárakban - ezzel ellentétben - olvasói arányuk szinte azonos mértékben nőtt. Ez valószínűleg az új általános iskolai tantervben is helyet kapó könyvtárlátogatások és csoportos foglalkozások eredménye. Szervezettségük - 24,6 % - még így is nagyon alacsony.

Az általános iskolai tanulók szervezettségének alakulását csak a hálózat gyermekkönyvtáraiban vizsgáltuk. Az arányt mindenképpen

Bánhegyi Gyuláné

* benne kor alatti illetve feletti olvasók is

**a GALÉRIA
eddigj kiállításai**

1. SÁNTA LÁSZLÓ grafikái
2. M. KISS JÓZSEF grafikái
3. DÁNEBÉL KORNÉL festményei
4. ZEBEGÉNYI MÚHELY grafikái
5. MORVAY LÁSZLÓ grafikái
6. KONDOR LAJOS illusztrációi
7. RÉBER LÁSZLÓ illusztrációi
8. REICH KÁROLY illusztrációi
9. SZÁNTÓ PERESKA illusztrációi
10. WÜRTZ ADÁM illusztrációi
11. NAGY MAGYAR FESTŐK
12. ÉSZT KISGRAFIKÁK
13. KISS TERÉZIA grafikái
14. PÁNCZÉL TIBOR fotói
15. PHILIPPE GIELEN fotói
16. RADÓCZY MÁRIA textiljei
17. MAGYAR JÓZSEF grafikái
18. MAGYAR DIAFILM-GRAFIKÁK
19. ZEBEGÉNYI MÚHELY grafikái
20. KÓRUSZ JÓZSEF grafikái
21. STETTNER BÉLA exlibrisai
22. RÓZSAHEGYI GYÖRGY karikaturái
23. NAGY LÁSZLÓ LÁZÁR grafikái
24. KIRÁLY LÁSZLÓ grafikái
25. BAKALLÁR JÓZSEF rajzai
26. SZABÓ BÉLA festményei

A kiállítást rendezte és a katalógust összeállította: M. Kiss József

FSZEK 89/84

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1981. ÁPRILIS 1. - MÁJUS 6. - IG.

**FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
12-ES GALÉRIÁJA**

Csibó Mihály grafikái

BUDAPEST X. PATÁKY ISTVÁN TÉR 7-14

1981. ÁPRILIS

NYÁRI NAPKÖZIS TÁBOROK

A Fővárosi Pedagógiai Intézettel közösen rendeztük meg február 17-én a NYÁRI NAPKÖZIS TÁBOROK tapasztalatcseréjét a Budapesti Művelődési Központban. A tapasztalatcseréje témája: a táborok közművelődési ellátottsága, a művelődési otthonok és uttörőházak együttműködése a kerületi napközis táborokkal. Az értekezleten részt vett 46 pedagógus és népművelő, 18 táborvezető, 15 fő művelődési házból, 7 uttörőházból és 6 egyéb intézményből.

Az elhangzott előadások és korreferátumok az 1980. évi napközis táborok tapasztalataival foglalkoztak. Kereszty Zsuzsa vezető szakfelügyelő az eredmények, problémák mellett ismertette az 1981. év legfontosabb feladatait, a már most felmerült, és a folyamatosan jelentkező szervezési kérdéseket. Kövessi Erzsébet a BMK munkatársa az elmúlt évi tájékoztató felmérés alapján a táborokban folyó közművelődési programokat tekintette át. Felhívta a figyelmet a kiscsoportos foglalkozások aktivizáló és alkotó jellegére, a lineáris programtervezés helyett az alternatív kínálat fontosságára, amely a korszakos sajátosságoknak és a szabadidő szervezés következményeinek jobban megfelel. Utalt rá, hogy a népművelő szakemberek több kerületben szívesen vállalnak kis-

csoport vezetéssel a táborokban, és ezzel a választható programok jelentősen gazdagíthatók. A művelődési ház feladata több is lehet, mint egyszerű szervezés.

A hozzászólók az elért eredmények illetve a felvetődött új lehetőségek továbbfejlesztésével, megvalósításával foglalkoztak. A megjelent táborvezetők különösen hasznosnak értékelték a II. kerületi Művelődési Központ szaktáborainak működéséről szóló beszámolókat, valamint a XXI. kerületi Riedeg Sándor Művelődési és Ifjúsági Ház és a VIII. kerületi Uttörőház vezetőinek korreferátumát, amelyekben konkrét együttműködési formákat és lehetőségeket ismertettek a hozzászólók. Zakariás Tamásné /XXII. ker./ és Pollák László /V. ker./ a napközis táborokban bevezethető szakrajzok megszervezésének lehetőségeit ismertette. Vársárhelyi András a TIT és Bánhegyi Gyuláné a FSZEK képviselőjében a továbbfejlesztés új lehetőségeire mutatott rá a kis tudománybarát körök nyári folytatása illetve az olvasóvá nevelés területein. Dr. Tihányi Katalin a közművelődési osztály munkatársa a nyári napközis táborok számára szervezett körprogram igénybevételeinek lehetőségeit ismertette.

Kövessi Erzsébet

A KATALÓGUST ISMERTETŐ TÁBLÁK A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN

A néhány hónapja kiadott új katalógushasználati segédlet - /Bánhegyi Gyuláné-Barta Andrásné-Kerekes Pálné: Katalógushasználati útmutató a gyermekkönyvtárak olvasói számára/ - mellett újabb kiadvány jelent meg, négy nagy formátumú lapból álló szemléltető eszköz, "KATALÓGUS" címmel.

A táblák a vizuális tájékoztatás eszközeivel, információs jelekkel segítik a gyermekolvasókat a számukra esetleg bonyolult katalógus használatában.

Ajánlatos ezeket az ismertetőket a lehetőségekhez képest katalógusszekrény közelében elhelyezni. Mivel áttekinthető, világos ugyanakkor részletes is az ismertető, nagyon jól felhasználható a katalógushasználati foglalkozások, játékok alkalmával. Alkalmos arra, hogy egy-egy lapjára, témájára építsünk foglalkozás-sorozatokat, vagy korszakos táblaként egyszerűbb illetve később részletesebb katalógus ismertetőket. A címkatalógusra vonatkozó rész kissé félrevezető, mert ilyen nincs minden gyermek-

könyvtárban, tehát helyi kiegészítése szükséges.

Az ábrák megegyeznek a fent említett útmutató ábráival, ötletesek, kedvesek. Változatlanul óhajunk, hogy ezeket lengő custos katalógusválasztó formájában is használhassuk. A későbbiek folyamán bizonyára kiegészített, felfüggeszthető formában kaphatják ezeket a táblákat a gyermekkönyvtárak.

A katalógushasználati füzet és a szemléltető táblák közzététele a gyermekkönyvtárakban, - ezek együttes használata - hozzásegíti a gyermekolvasókat, hogy megtanulják a keresés módszerét, eligazodjanak a könyvtárban, néhány év múlva a felnőtt könyvtárba átkerülve a nagyobb terjedelmű, részletesebb katalógus használata se okozzon problémát számukra.

Dr. Bankós Gyuláné

VERSEK - HÍRES EMBEREKRŐL

/a 28-as könyvtár kiegészítő katalógusa./

Mindenkivel megeshet, ha szerencséje van, hogy olyan munkát lel, amely igazából a szívéhez nő. Így vagyok a verstémakatalógussal, melyet jó néhány év munkája nyomán elkészítettem és amelyet jelenleg is bővitek, szerkesztek.

Huszonöt év könyvkiadása alapján dolgoztam fel a könyvtárunkban található összes gyűjteményes és egyéni verseskötetet, azokat, amelyek a készülő katalógus szempontjaival megegyeztek.

Talán nem elképzelhetetlen, hogy valamikor majd kiadvány lesz a katalógusból, mégpedig olyan, amely mindennapos szükséglet lesz mindenféle művelődési fórumon. Ezért arra törekedtem, hogy közművelődési könyvtárban könnyen hozzáférhető anyagot gyűjtsek. A katalógus négy részre tagolódik:

1. Versek, híres emberekről
2. Társadalmi ünnepek
3. Földrajzi rész /országok, népek, városok, folyók/
4. Fogalmak szerinti

Legterjedelmesebb a híres emberekről szóló rész; közel nyolcszáz verset tartalmaz, kisebb részben dokumentumokat is. Nemcsak a "legnagyobbakat" választottam, hanem mindazokat, akikhez elfogadható színvonalu verset találtam.

Igy került a katalógusba például Fáy András, aki úgy élt emlékezetemben, mint egy fabulaszerző, míg a kerületi OTP-ből nem érdeklődtek utána. Akkor derült ki többünk számára, hogy a reformkorban a haza mindenésének nevezték, s hogy többek közt ő szervezte az első magyar hitelbankot. A világtakarékossági nap alkalmából került elő a neve a félhomályból.

Egy kisebb közösség, az OTP számára Fáy András fontos lett. Ugyanis más kisebb közösségek, nyelvészek, irodalomtörténészek, vagy akár a színműzeum számára is fontossá válhat egy-egy korábban kevesebbre becsült híresség. Ezért felvettem a katalógusba minden olyan anyagot, mely többé-kevésbé ismert személyiséghez szól.

Nem vettem fel verset mitológiai személyekről, bármennyire ismertek is, egyszerűen azért, mert nem tudok alkalmat elképzelni, amelyen bárki ünnepelné őket. Nem vettem fel továbbá csupán azért verset a katalógusba, mert címében szerepelt a híres ember neve, csakis akkor, ha alkalomhoz illő

volt, vagyis valami jellemzőt, jellegzeteset tartalmazott az adott témával kapcsolatban. Ha például egy festő képeiről szólt a vers, azt elfogadtam, de ha zeneszerzőt próbált képekkel jellemezni valaki, azt már nem.

Hihetetlenül sok jó alkalmi verset találtam alig ismert költőktől is. Ezeket csillaggal jelöltem. Ugyanigy jelöltem, ha szavalhatónak, ujszerűnek, gondolatgazdagnak találtam a verset. Leginkább akkor jelent ez támpontot, ha olyan nagy emberről van szó, aki sokakra volt hatással, s ezért sokan irtak róluk. Így van ez pl. Lenin, József Attila, Bartók esetében.

A katalógus második része a társadalmi ünnepek, amelyben arra törekedtem, hogy a hagyományos ünnepeink mellett néhány különlegesebb alkalomra készült vagy ezekhez ajánlható vers is helyet kapjon a feltárásumban. Ilyenek pl.: a Forradalmi Ifjúsági Napok, Egészségügyi Világnap, Házassági meghívóra ajánlható mottó, véradás, személyi igazolvány átadás stb.

A földrajzi rész azt hiszem önmagáért beszél: a népek baráti ünnepeihez ad segítséget.

A fogalmak szerinti ún. általános rész az eljövendő új eseményeknek próbál elébemeni olyanféle címszavakkal, mint anyanyelv, humor, szolidaritás stb.

Végezetül csak annyit: a katalógus rendelkezésére áll bárkinék a hálózatban, jelenleg a 10-es könyvtár /Tóth Imréné/ közvetítésével a 28-as könyvtárban.

Tóth Imréné

E rajzzal kedves emlékü, volt munkatársunkra, JOÓ MARGIT grafikusművészre emlékezünk.

Népszerű vőfélyi beszédek tréfás versekkel bővítve. Az ifjúság számára írta KARIKÓ JÁNOS biai lakos.
Budapest, 1910/XI. Kiadja és nyomtatja Rózsa K. és neje r.-t. Szentkirályi utca 30. szám

Bevezetőként először is elnézését kell kérnem irásom jámbor olvasó-kollégájától: mivel hogy az alatt fel- és elsorolandó versezetek csak nagy jóindulattal sorolhatók a ritkaságok közé, sőt, százával és ezrével születtek hasonlók, ha nem különbek, falun és városban egyaránt. Ritkaságnak legfeljebb annyiban tarthatjuk, hogy maga a verssel kísért esemény, t.i. a lakodalom, úgy is mint népi hagyomány kezdi elveszíteni hajdani varázsát, a házasulandó leány és legény vagy semmilyen ceremóniával nem él, vagy javarészt csak a lakodalom gazdasági előnyeit tartja szem előtt, így az életre szóló eseményből elmarad a poézis, s ami marad, az az evés - ivás, s a "kitudértékesebbetadni" sajnos, mind inkább teret nyerő hagyománya. Mert egyébként - valljuk meg őszintén, hogy Karikó János rigmusgyűjteménye nem egyéb ponyvánál, bár annak a hasznosabbik, ismeretterjesztő fajtájából.

Könyvének előszavában a szerző dicséretes tömörséggel foglalja össze mondandóját, miért, s kiknek írta, miért van egyáltalán szükség a művére:

"Magyar ifju! Ezt a könyvet
Azért írom, hogy hasznát vedd,
Ha vőfélység lesz bizva rád,
Mit kell mondani - eltaláld.

A vőfélyre nagy szükség van
Akárhány lakodalomban,
Ő hívja be a vendéget
S mulattatja a násznépet"

A bevezető után vegyük sorra a könyvecske fejezeteit, egyuttal nyomon követvén a lakodalom sorját, a jeles események menétét is, abban az időrendben, ahogyan azt az iratlan társadalmi törvények, a szokások évezredes fegyelme megszabta.

A lakodalom a kézfogóra történő vendég-hívással kezdődik, majd a vőfély, a vőlegénnyel bekéredzik a menyasszonyos házhoz. Ha ebbéli törekvésük sikerrel járt, a jegypár számára helyet kérnek az asztalnál, ezután pedig "kölest szedni" kikérik őket az asztaltól. A menyasszonyos háznál lezajlott tréfás közjáték végeztével köszönetet mondanak a násznagnak, egyuttal kendőt kérnek /jegykendőt! a vőfélypalcára, hogy ottjártukat és az egységét tanúsíthassák.
Ha minden eddigi ceremónián szerencsésen tuljutott a házasulandó pár, akkor a vőfély már a lakodalomba invitálhatja a nagyszámu vendégsereget. Ezt a meghívást illő legalább egyszer ismételni. Ezután következik, a menyasszony ágyának kikérése a vőlegény számára. A következőkben meghívják a lelkészt, majd, bármily furcsán is hangzik, a menyasszonyt, a saját esküvőjére, talán abból a megfontolásból, hogy ne mondhasa azt, miszerint azért nem ment, mert nem hívták.

Rigmust mondanak a menyasszonyért induláskor, a menyasszonyért: való menet előtti helykéréskor, a menyasszony kikéréskor.

A lakodalmi szertartás lényeges mozzanata a menyasszony bucsuja:

/ezt szintén a vőfély mondja/

"Édesapám! a ki engem felneveltél,
Igaz uton járnai mindig vezérlettel,
Hogy boldoggá tehess, arra törekedtél,
Mint saját lelkedet, engem úgy szerettél.

.....
Szerető jó anyám! hát neked mit mondjak,
a ki hűn dajkáltál engem, leányodat,
Nem sajnáltad érttem sok fáradságodat,
Szenvedtél miattam álmatlanságokat.

.....
Rátaláltam immár szeretett páromra,
Eddigi helyemet ujjal cserélem ma;
Bocsáss el hát, édes anyám, szárnyaimra,
Kisérjen áldásod engemet utamra.

....."

A menyasszony annak rendje és módja szerint elbucsuzik testvéreitől, "lánybarátitól", a szomszédoktól, rokonoktól és végül a násznagytól.

A menyasszony bucsuja után a vőlegény szavai /természetesen a vőfély szájába adva/ következnek, melyekkel megköszöni jövendő apósának és anyósának, hogy lányukat az ő számára fölnevelték, egyuttal, az együvé tartozást kifejezendő, atyjának és édes anyjának ismeri el menyasszonya szüleit.

A hivatalos szertartások után, ugy este felé, újra szóhoz jut a vőfély, kinek torka vacsoráját már semmiképpen sem mondható száraznak, ezt senki sem kívánja tőle, mert hiszen most kezdődik csak munkájának a java! Verset kell mondania asztalterítéskor /néha többet is/, leves-bevitelkor, leves-

evés idején, kocsonya bevitelkor /téli lakodalom!/, marhahus-bevitelkor, káposzta bevitelkor, becsinált-bevitelkor, a pecsenye bevitele előtt, amikor beviszik a pecsenyét, a sütemény, a gyümölcs asztalra kerülése alkalmával, bor töltésénél, a kásánál, a káspénz szedésekor /ez a szakácsnőnek járt/ a zenészpénz gyűjtésekor, a különféle ajándékok feladásakor, a menyasszonytánc kezdetekor. Ez utóbbi szokás napjainkra is fennmaradt, csak ma már nem tányérban gyűjtik, vagy legföljebb csak az apraját a tánc ellenértékének.

Végezetül: Karikó János vőfélykönyve, hetven évvel megjelenése után nem annyira könyvészeti, mint néprajzi értékkel bír, egy népi színjáték halványuló palettáján.

Aknay Tibor

„MÓRICZ ZSIGMOND”
MEGYEI KÖNYVTÁR
Igazgatója
Nyiregyháza
P. l. 23. Tel.: 10-476
4100

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
Igazgatójának,
K I S S Jenő Elvtársnak

Budapest

Kedves Igazgató Elvtárs!

Tegnap, 28-án este az Önök munkatársa, Havas Judit a könyvtárunkban működő Magyar Hanglezeklub meghívására Budai Ilona népdalénekeessel együtt előadást tartott.

A meleg hangulatu, szép estéért a közönség is, mi is igen hálásak vagyunk. Különös örömünkre szolgált, hogy a két sikeresen szereplő vendégművész egyike szakmabeli, kollegina.

Köszönjük Igazgató Elvtársnak, hogy - bizonyára nehezen nélkülözött - munkatársának ezt a fellépését lehetővé tette, s így hozzájárult ahhoz, hogy egy szép este élményével gazdagodjunk.

Nyiregyháza, 1981. január 29.

Elvtársi üdvözléssel:

Rába Tamara
Rába Tamásné
klubvezető

Horváth Gabriella
Megyei könyvtárigazgató

KALANDOZÁSAIM...

Jóleső érzés volt olvasni a nyiregyházi könyvtárigazgató megtisztelő sorait a Me-yei Könyvtár Hanglemmezklubjában tartott estünkről.

Az utóbbi években kettős kötöttségben élek: immár 14 éve dolgozom a Szabó Ervin Könyvtárban, s végzem könyvtárosi munkámat, elsőként választott hivatásomat. De közben versmondóként is jó ideje járom az országot - így sok vidéki könyvtárba is eljutok, tapasztalatot gyűjtök.

Az egyik legrégebbi könyvtári barátságom a Szeghalmi Járási Könyvtárral szövődött. Mindig jóleső érzés belépni a járás kedves, jól gondozott könyvtáraiba, ahol békési szöttesek, és leleményességről árulkodó kicsi lavorból készült lámpatestek teszik otthonossá a környezetet. Az ott dolgozó könyvtárosok egyszerűek, az olvasónak rangja van, a referenz szolgálatuk lelkiismeretesen alapos. A szeghalmi könyvtár vezetője, Boruzs Józsefné készségesen vállalta, hogy a KMK-val együttműködve kísérletet tesznek egy kis sokszorosító gép üzemeltetésére, a feldolgozó munka gyorsítása érdekében. A könyvéken szinte mindenütt láttam fonotékát, ahol fiatalok, idősek szívesen üldögélnek zenét hallgatva. Sok ifjúsági és gyermekfoglalkozást is szerveznek a könyvtárban, könyvtárhasználati játékkal egybekötve.

Ezt tapasztaltam Bácsalmáson is, ahol többféle gyermekszakkör is dolgozik. Még a Rádió Százszorszép Színházával is véleménycsere-kapcsolatot tartanak fenn. De Bácsalmáson nemcsak a gyermekfoglalkozásokra büszkék a könyvtárosok - nagy örömmel mutatták meg az analitikus katalógusukat, amelyet naprakészen találtam. Szénásiné, a könyvtár vezetője elmondta, milyen fontos segédeszközük a tájékoztató munkában, ezért is fordítanak rá oly sok gondot.

De jártam Kaposvárott is, ahol Szita Ferenc a könyvtár igazgatója arról tájékoztattott, milyen sok rendezvényre kötelezettsége van a könyvtárnak, lévén hogy kamarszinpád szintű előadói helyiséggel is rendelkeznek. Éppen ottjártunk előtt néhány nappal tartották itt a Rádióval közös rendezésben költőjük Takáts Gyula születésnapjára ünnepségét. Kicsit körülnéztem előadásaink előtt a gyermekkönyvtárunkban, ahol kedves gyermekrajzokkal és a fotószakkör gyermekfoglalkozásokról készített fotóival díszítették a falakat, a könyvespolcok nagy barna felületét. Rengeteg gyerek olvasott, kölcsönzött, s a könyvtárosok mindnyájukkal szívesen, mosolygósan foglalkoztak.

Ezen az esten a Hanglemmezklub tagjai is szép számmal megjelentek. Lelkes közönségünk volt.

Épp olyan jó volt a fogadtatás, mint Nyiregyházán. Jóleső érzés ezekben az új, tágas könyvtárakban megfordulni. Igen, valahol itt kezdődik az ellátottság. Kicsit irigykedni is szoktam néha, bevallom őszintén.

A tulzsufoltság azonban a legtöbb látott helyre jellemző. Komoly raktározási gonddal küzd egyelőre a Gyulai Városi Könyvtár. De a Havasiné vezette könyvtár munkatársait ezek a problémák sem vetik vissza munkájuk egyszerű végzésében. Mindig elkészítik külön kis kiállításukat az éppen fontos eseményekről, évfordulókról. És a programjaik! Olyan nagy létszámban látogattak, s közönségük olyan figyelmes, őszinte befogadó, hogy mindig öröm közöttük lenni. Talán a legmeghittebb estünk ebben a kedves városban volt.

S az utóbbi időben jártunk Hajduhadházon is. Nagyon sok klubot működtet Nagy Lajos a lelkes könyvtárvezető. Rendszeres foglalkozást tart az irodalmi, honismereti, szakdolgozói, munkásklub, napközklub, Kincskereső klub, és a cigányklub, illetve napközi. Külön cigánykölcsönzöt működtetnek, ahol speciálisan foglalkoznak olvasóikkal. A fatelepen is létrehoztak két kölcsönzöt az ottdolgozók igényeinek megfelelően. Így sikerült elérniük, hogy az olvasók lemorzsolódásának aránya nem túl nagy. Ottjártunkkor éppen egy helybéli naiv festő képeiből rendeztek kiállítást. Az estet a fatelepen tartottuk, ahol érezhetően jól előkészített, irodalmi estekhez szoktatott közönség fogadott.

Mindig, mindenkor a leghálásabb közönség a gyermekközönség. A Székesfehérvári Városi Könyvtárban majd egy órát kellett várnia a társaságnak ránk, mert a hófúvás miatt nem érhattünk oda pontosan. A megérkezésünkig a könyvtárosok meséltek, játszottak a gyerekekkel, akik nagy örömmel fogadtak bennünket, s mondták velünk a Weöres verseket, énekelték Budai Ilonával a dalokat. A találókérdések okos megfejtőinek egy különleges ajándék jutott: Csoóri Sándor irt verseket a Fejér megyei gyerekeknek, melyeket könyvjelzőre nyomattak, s rendkívüli jutalomként adják oda a nebulóknak.

Kalandozásaimról szóló röpke jelentésemet lezárván úgy érzem, élményeim könyvtárosként is, versmondóként is nagy tanulsággal szolgálnak, s így minden fáradtság ellenére további érdeklődő munkára készítenek.

Havas Judit

A nyugdíjba menés kétféle érzést vált ki az emberből: az egyik szemem nevet, a másik meg sir. A nevető szemem azért boldog, mert sokkal több időt tölthetek nagy családom: gyermekeim és hat unokám körében. A siró szem azt jelenti, hogy eljött az a perc, amikor meg kell válni attól a munkától, amelyet 28 éven keresztül nagy szeretettel végeztem. Az az ut, amelyet eddig végigjártam nem volt sima, s talán nem lesz érdektelen, ha néhány mondattal felvillantom a 28 év rövid történetét, amely talán egy kicsit a budafoki 13-as könyvtár története is lehetne.

1951-ben nagy szenzációként futott végig a hír Budafokon, hogy könyvtár nyílt a Tóth József utcai Kulturotthonban. Jómagam is kíváncsian kerestem fel az új létesítményt, s örömmel láttam, hogy sokan, fiatalok és öregek egyaránt válogatnak a könyvek között. Beiratkoztam én is. Az akkori könyvtár 24x4 m² volt, kölcsönző és raktár. Ez azonban rövidesen szűknek bizonyult a rohamosan fejlődő olvasólétszámhoz képest. Előfordult az is, hogy az olvasók az utcán várakoztak néhány percig, hogy bejuthassanak a könyvtárba. Ez velem is megtörtént, de nem zúgolódtam, mert az akkori könyvtárvezető Győry György rendkívül készségesen és udvariasan igyekezett minden kérést és igényt kielégíteni. Pedig nem volt könnyű dolga, mindössze 5-6 ezer könyv állt rendelkezésre. A vezetőn kívül két könyvtáros: Gaál Jenőné és Szöllösi Istvánné dolgoztak ott. A könyvtári munka mellett egy alapfokú könyvtárosi tanfolyamon is részt vettek, amely három hónapig tartott. A felhívás, amely a tanfolyam elvégzésére hívta az érdeklődőket, a könyvtár falára volt kifüggesztve. Én is elvégeztem. A szakmai előadásokon kívül mozi, színház és a központi könyvtár megtekintése is szerepelt a programban. Miután a tanfolyamot befejeztük, egy alkalommal Győry György közölte velem, hogy rövidesen megvált Budafoktól, s a vezetői posztot Gaálné veszi át. Az iránt is érdeklődött, volna-e kedvem a könyvtárban dolgozni, s ha igen, lépjek én Gaálné helyébe. Így kerültem 1953-ban a 13-as Szabó Ervin Könyvtárba. Nagyon jó kollektívánk volt. Mindenki szívesen végezte a rábizott feladatokat. Gaálné szigorú főnök volt, precíz munkát követelt tőlünk, de önmagát sem kímélte. Az 1950-es években volt a legnehezebb korszak, kevés pénz, sok munka jellemezte ezt az időszakot, igen sok dol-

got kellett saját erőnkből megoldani. Mivel a felnőtt és a gyermek kölcsönzés egy helyen és többször egy időben történt, változtatni kellett ezen a rendszeren. Így jutottunk el ahhoz a gondolat-hoz, hogy a könyvtár melletti lomtárból is kölcsönzőt alakítunk ki. Én vállaltam el a gyermekekkel való foglalkozást. Pici, de igen kedves birodalma lett ez kis olvasóimnak. Még most is szívesen gondolok vissza arra az időre: minden kölcsönzési napon 80-100 tasak volt az asztalomon. Gaálné vezetése alatt egymás után nyitlak a könyvvállomások: Nagytétény, Baross Gábor telep, Budatétény. Mindenütt mostoha körülmények között dolgoztunk: hideg helyiségek, rossz világítás, szekrényből való kölcsönzés, ki- és berakás stb. De ez akkor nem számított, egy volt a lényeg, minél több embernek adhassunk könyvet. Jártuk a munkásszállásokat, és könyvankétokat tartottunk, szinte elképzelhetetlen körülmények között. Tapostuk a Nagytétényi Hízlalda és a Dunaparti Vasutépítő szállások bokáig érő sarát. Nem riadtunk vissza a zuhogó esőtől, s attól sem, hogy 2-3 órát rádolgozzunk a munkaidőre. Kezeltük vasárnaponként a hangosbemondót, szórakoztató zenével kedveskedtünk a lakosságnak, jegyeket adtunk el a budatétényi Kulturparkban a hétfői rendezvényeken, s a budafoki ipari kiállításra felállított kultursátor őrzői is mi voltunk. Hát igen, ez volt a hősi korszak! 1953-ban még fűtőnk sem volt. Mi fűtöttünk, vágtuk a fát, cipeltük a szenet a jó husz méter távolságra lévő pincéből. De nem vettük tragikusan a dolgot, hiszen fiatalok voltunk. 1955-56-ban áthelyezték Gaálnét a 10-es könyvtárba. Helyét Sugár Jenőné vette át, aki nagyon szorgalmazta egy új könyvtár létesítését. Régóta folytak tárgyalások ezügyben, végre döntés született, s megvette a tanács a Tóth József utcai házat. Átköltöztünk ide a 36. szám alá. A felnőtt könyvtár szép tágas helyiséget kapott 1/2 a jelenlegi gyermekkönyvtár/, de a gyermekrészleg szűk és zsufolt volt. Sok a gyermekolvasó, mert a közelünkben lévő Árpád uti iskola tanulójának több, mint 60 százaléka tagja könyvtárunknak. Rendszeresen jártak a csütörtöki vetítésekre, ahová még a szülők

is bekéredzkedtek. Ott szorongtak a lépcsőn ülve, s együtt izgultak a kicsikkel a kalandos történeteken. Egy-egy alkalommal 50-60 Ft volt a bevétel az 1 Ft-os belépőből, de kellett a pénz, mert könyveket, filmeket, vetítőt vásároltunk rajta. Könyveket adtunk a jól dolgozó ifju aktivistáknak, akik nagy segítségünkre voltak a könyvtári munkában.

Csép Attiláné volt a következő vezető.

Egyenes, igazságos, korrekt embert ismerhettünk meg benne. Vezetése alatt a könyvtárban őszinte és nyugodt légkör volt. Rövid ideig dolgoztunk így együtt hármásban, mert Takácsné is megvált a könyvtártól, helyét Szakmári Istvánné vette át. Ez az újabb kis kollektíva közel 10 évig dolgozott együtt. Soha semmi probléma nem volt, mert a munkában bekövetkezett hibákat közös megbeszélés után azonnal kijavítottuk.

Jelentős változást hozott az új épületszárny, a jelenlegi felnőtt könyvtár megépítése, amely lehetővé tette a könyvtár mai formájának kialakítását. A könyvállomások kezelését ebben az időben, mi hárman már nem tudtuk el látni, s ezért szükség volt a személyi állomány kiegészítésére.

A jó légkört egy kellemetlen hír zavarta meg. Elviszik Csépnét a 7-es könyvtárba. Őszintén sajnálta mindenki. Szakmári Istvánné lett az új vezető, aki jelenleg is betölti ezt a tiszteletet. Az ő vezetésével nyílt meg a Kisérleti Lakótelepen lévő könyvtár, melyet Vargáné vezetett. Majd új munkatársak-

kal bővült a létszám. 28 esztendei szolgálatom alatt vezetők és beosztottak jöttek mentek, de én hűséggel kitartottam azon a helyen, ahová a kötelesség állított. Ezért feletteseim 1973-ban a "Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Kiváló Dolgozója kitüntetésben" részesítettek.

Ugy érzem, hogy munkámmal én is tettem valamit a szocialista kulturáért.

Ezzel a kis visszaemlékezéssel azt is éreztetni akartam, hogy milyen sok és nehéz feladatot kellett ellátni egy könyvtárosnak régen, és mennyit változott az élet 28 év alatt. Összehasonlíthatatlanul jobb most.

Néha, ha a fiatalok lázadznak valamiért, beszélek nekik a multról. A válasz sokszor elhangzik: "igen ez akkor úgy volt, de most másképp van..." De, hogy másképp van, azt a mi generációnk szívós munkája teremtette meg. Örömmel tölt el a mai fiatalok boldog élete, de bármilyen nehéz volt a miénk, szívesen gondolok vissza azokra az időkre, amikor tele voltunk lelkesedéssel, tenniakarással.

Szerettem itt dolgozni, kedves volt nekem ez a munkahely. Szívemhez nőttek a gyerekek és azok az idős emberek, akik gyermekkoruk hiányos olvasmányait, az innen elvitt könyvekkel igyekeztek pótolni. Meghitt, családi hangulat köztem, kis olvasóim és szüleik között, annál is inkább, mert ezek a fiatal szülők valaha az én gyermekolvasóim voltak.

Radnai Mártonné

A KISDUNA GALÉRIA EDDIGI KIÁLLÍTÁSAI:

1. SOMOGYI JÓZSEF szobrászművész
2. ILOSVAI VARGA ISTVÁN festőművész
3. DIMITAR KIROV bolgár festőművész
4. TÓTH MENNYESET festőművész
5. Miskolci művészek:
PÉTER JÁNOS grafikusművész
MÁGER ÁGNES festőművész
KÖNYI RÓBERT grafikusművész
ALMÁSSY ALADÁR grafikusművész
SZEMETHI IMRE grafikusművész
6. SZONYI ISTVÁN festőművész
7. HINCZ GYULA festőművész
8. JAVÁN BUDOMANOS MŰVÉSZET című kiállítás
9. ÁZSIA ÉS AFRIKA MŰVÉSZETE
10. RONDOR BÉLA grafikusművész
11. RÁCZ EDIT szobrászművész
12. KISDUNA GALÉRIA ALKOTÓ CSOPORT
13. SZABÓ JÁNOS festőművész
14. MISCH ADÁM festőművész
15. TÓTH ISTVÁN fotóművész
16. SZALAY Lajos grafikusművész
17. REICH KÁROLY grafikusművész
18. MÁGER ÁGNES festőművész
19. ELSE HASSELRUIS dán grafikusművész
20. M. KISS JÓZSEF grafikusművész
21. KILCHI AVA japán textilművész
22. CROSIK IKONOK
23. NDK MŰVÉSZETI SZÖVETÉSÉG KIÁLLÍTÁSA
24. REPESZTYI KORNEL bio-collage
25. T. LÁNDORI ANZÉLA festőművész
26. CS. KOVÁCS LÁSZLÓ szobrászművész
27. DALLOS JENŐ karikatúrista
28. VALLI DEZSŐ festőművész
29. IREBANA ALMANACH
30. KALENDARJUM 81'
31. KÖRÖSZ JÓZSEF festőművész

A kiállítások szervezője
BAGOLLÁR JÓZSEF festőművész

MEGHÍVJA ÖNT
UITZ BÉLA
FESTŐMŰVÉSZ
REPRODUKCIÓS KIÁLLÍTÁSÁRA
AMELY

MEGTEKINTHETŐ

1981 MÁRCIUS 30 - APRILIS 19-IG

A KÖNYVTÁR NYITVATARTÁSI IDEJÉBEN

/szerk. Csoma Mihályné, Bori Erzsébet. Bp. 1980, Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, 733 l.

Ez a kiadvány az 1973-ban megjelent Novellakatalógus folytatása és amíg a régebbi kiadvány az 1972. december 31-ig megjelent művekkel zárul, ez az újabb az 1978-as könyvhéttel zárja a gyűjtést.

A "főrész", az analitikus feltárás anyaga 584 lapon kb. 5500 tételt tartalmaz, szerzői betűrendben.

A következő rész címmutató, amely visszautal a szerzőre és végül a felhasznált kötetek jegyzéke zárja a kiadványt. Ez utóbiből az derül ki, hogy kb. 200-220 kötetet

Aki a Novellakatalógust használta, az tudja, mennyire hézagpótló munka ez a folytatás és hogy milyen hasznos, hogy így a fantáziacímmel ellátott és szerzővel nem "fémjelzett" kötetek "rejtett információi" is feltárulkoznak.

A kiadvány címe többet ígér, mint amit ad, mivel versek nincsenek benne feltárva és a

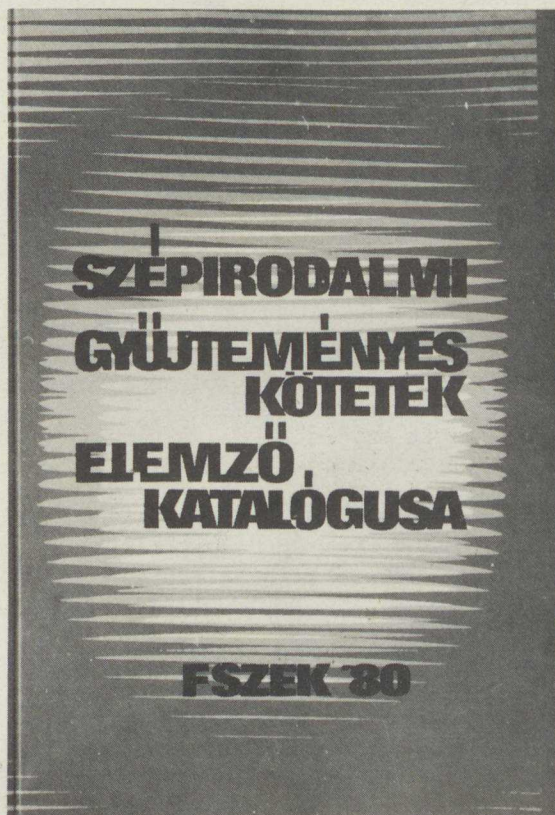
külső borító sem fogja "megmenteni", mivel azon sem szerepel, hogy ez tulajdonképpen prózai antológiák elemző jegyzéke.

A kiadvány a "civiliek" számára hasznos, de mivel - valószínűleg - csak a címlap, verző és tartalomjegyzék megtekintésével állították össze, sok helyen kimarad a külföldi szerzők műveinél a fordító neve és ez a katalógus használati értékét csökkenti.

A feldolgozásra került kötetekkel kapcsolatban a bevezetőben említett szempontok között akad vitatható, ha más nem, akkor például az, hogy sorozati művek nem kerültek feldolgozásra. Ilyen alapon ugyanis a Körkép, az Égtájak és más évente megjelenő kötetek is kimaradhattak volna. Szerintem olyan szabálytalanul, évente többször megjelenő sorozatok is bekerülhettek volna, mint pl. a Galaktika, melyeknek összmennyisége azért nem olyan nagyon nagy.

Ennek ellenére szerintem is egy nagyon jó hasznos kiadvány, kár, hogy a technikai kivitelezés nehézségei miatt a kötet megjelenése jelentősen elhúzódott.

Gerbner Mihány

A KISZ KONGRESSZUSI LEVELÉNEK OLVASÁSA KÖZBEN

A KISZ a májusban összeülő X. kongresszusa előtt is - mint mindig - kongresszusi levelet bocsátott ki, megvitatásra. Az alapszervezeti viták jórészt már lezajlottak és a sajtó, rádió, TV is izelítő adott az elhangzott véleményekből.

A vélemények megoszlóak voltak.

A levél szerkezetét tekintve a klasszikus alapelveket követve először a nemzetközi, majd a hazai környezet főbb vonásait foglalja össze.

A Hazánk a Magyar Népköztársaság című fejezet első - alapvető - kiindulópontja így szól: Számottevő tartalékunk egy van: az ember. Ez is, mint a többi megfogalmazott gondolat, "visszaköszön", írott maraszt maradt sajnos - ez keserves tapasztalatokból levont következtetés sokunk számára. Mert bár azt is kijelenti a levél, hogy társadalmi és egyéni érdek a nagyobb tudás, ha a "precedensek" sokszor az ellenkezőjét láttatják velünk, azt a látszatot keltik, mintha büntetnék azt, aki tanult.

A szocialista demokrácia hagyományainak hiányáról sokszor esett már szó, bizony e téren is van tennivaló.

Az ifjúság nevében és érdekében - mondja máshol a levél. De még sokak számára nem világos, mennyiben tér el a hagyományos szakszervezeti-munkajogi érdekvédelmi tevékenységtől az ifjúság speciális érdekeinek védelme.

Az 'egység nem egyfommaság! című fejezet mutatja, hogy az egykori egységes, nem külön rétegszervezetekből álló kommunista ifjúsági mozgalom hazai megvalósítása területén még nincs minden megoldva. A helyes rétegpolitika nagyon szükséges volna, de még mindig nem valósult meg.

Gondolom, nemcsak én cselekedtem úgy, hogy elkezdtem keresni az értelmiségi fiatalokról szóló passzust, amely szerintem sem mond túl sok érdemlegeset. Ami a KB első titkárának a TV-ben elhangzott szóbeli kiegészítőjéről illeti, az ottani konkrétan megfogalmazott intézkedési tervek sem az emberrel foglalkozó szakágak támogatását tüzik ki célul, úgy mint oktatás-nevelés-kultúra hármasságát, inkább az ipari-műszaki-gazdasági jellegű ujitások, "Alkotó Ifjúság", "Szakma Ifju Mestere" stb. mozgalmak támogatása a - bizonyára nem túl nagy keretösszeg felhasználásának a célja.

Tehát, bár szó esik a tanulás fontosságáról, az ezzel foglalkozók a szemléletben valahol a periférián mozognak. És mert szakemberek eddig igazán komolyan nem mélyültek el az oktatás-nevelés-művelődés területének közgazdasági elemzésében és nem volt

mód "optimumok" kidolgozására, ezért hol az a panasza, hogy nincs elegendő pénz - ezt az érintettek mondják -, hol meg a pazarlás vádja hangzik el - ezt többnyire a "kibicek" és a pénzügyesek mondják.

A munka- és életkörülmények javulásával kapcsolatban emliti a levél a megnövekedett szabadidő okos felhasználásának a kívánalmát. Erre volt válasz a TV-ben - igaz más problémához kapcsolódóan - az egyik fiatal válasza, aki azzal kezdte vetélkedését, hogy a KISZ-munkának igen nagy a "konkurrenciája". Ez nemcsak azt jelenti, hogy a társadalmi munkaakciók egy részét más /is/ szervezi, hanem a pályakezdő és családalapító fiatalok "második műszakjait" is, amelyek mind az "igazi" KISZ-munkára fordítható időt csökkentik. Azt már alapfeltételnek vehette az interjú alanya, hogy a KISZ-tag a munkahelyén igyekszik jól dolgozni, pedig sokan ismerünk olyan izgó-mozgó-nyüzsgő tagtársakat, akikről ez nem mondható el. És mivel a munka jó elvégzése és a második műszakok jó sok energiát szívnak ki a tapasztaltabb és idősebb KISZ-tagokból, nincs mindig mód a "zöldfülűek" ilyen irányú okítására és a türelmetlenségből, tapasztalatlanságból fakadó hibák sűrűn ismétlődnek.

A fiatalok a mozgalmi munkával az iskolában ismerkednek meg, mégis az iskolai mozgalmi munka fontossága a kongresszusi levélben elsikkad, a jó pedagógusok áldásos tevékenységéről nem is beszélve. A jobb odafigyelés miatt az iskolai KISZ-szervezetek szerintem a jobbak közé tartoznak. De éppen ez az állapot mutatja, hogy a jelenleginél jobban fel kellene kutatni azokat a jó módszereket, amelyek a munkahelyi szervezetek munkáját javítanák. Tudomásul kell vennünk azt is, hogy a munkahely milyensége nagy mértékben befolyásolja a mozgalmi munka lehetőségeit is.

És végül a FSZEK-re "konkretizálva" az eddiginél jobb munka követelményét; e lap hasábjain értesítem a tisztelt tagtársakat, hogy könyvtárosi jellegű és valóban szép társadalmi munkalehetőséget sikerült kitalálnom és már az ütemterv készítését óhajtom elkezdni.

Gerbner Mihály

FELHÍVÁS INTÉZMÉNYÜNK FIATAL DOLGOZÓIHOZ

Intézményünk közmívelődést szolgáló feladataiból következően illő követelmény, hogy a magával szemben igényes ifju és "senior" dolgozó a mai magyar kulturális közéletéről használható képet, benyomásokat szerezzon. Cél volna tehát egy olyan tevékenységi forma megtalálása, amely lehetővé teszi az ilyen irányú követelések kielégítését.

KISZ-szervezetünkön belül is akadnak olyanok, akiket érdekelnek ilyen dolgok, sőt uram bocsá' képzettséggel is bírnak és alkalmasak is lennének a fiatalok tömegizlésének pozitív irányú "orientálására", ha más miatt nem is, csak az életkori közelség miatt.

Ezért gondoltunk egy különös "önképzőkör" kialakítására, amely figyelemmel kísérné a könyvkiadás, színház- és filmművészet /színeszi és rendezői munka/, zene /zeneszerzés, előadóművészek/ és képzőművészet friss megnyilvánulási formáit és véleményt mondana azokról. Ez egy későbbi időszakban a sikeresebb tájékoztató-munkában is kamatoztatható és az érdeklődésre való hajlamot is készenlétben tartja, a begyöpösödés ellenzere.

Esztétikai informálódás és véleményalkotás minden olyan embernek szükséglete kell hogy legyen, aki valamilyen módon a közmívelődés területén dolgozik, mi másért is választotta volna ezt a pályát. Nem hiszem, hogy bármelyikünk olyan egysiku lenne, hogy szabad idejében ne kísérné figyelemmel kulturális életünk egyéb eseményeit és az arról alkotott véleményét ne vitatná meg kisebb baráti, munkahelyi közösségben.

Kritikai életünk néhány szakember véleményére támaszkodik, ezért úgy véljük, egy ilyen tevékenység, amely új látásmódot nyújt, más hullámsávon, éppen ezért esetleg valami újat ad, nem haszontalan.

Végül esetleg egy friss, a problémák megvilágítását segítő - esztétikai értékrendszer, normativa lenne ennek a kis "önképzőkörnek", "szellemi műhelynek" a gyümölcse, lehetővé válna, hogy a korosztályunk számára "ajánlásokat" készítsünk, más kollektív képzését is segíthessük.

Mіндеzen tervek megvalósításának első állomása lenne, ha az érdeklődő fiatal kollégákkal sikerülne egy kedvező időpontot találni, amikor összegyülnénk és felmérnénk, mit is akarunk és mire vagyunk képesek, mert meglehet, hogy ezt a munkaigényes változatot ugyan nem bírnánk, de egy kevésbé strapás forma mégis menne, ezt pedig csak személyes tere-fere útján tudjuk egyeztetni.

Akiket tehát ezek a "világmegváltó titáni" tervek, célok, elképzelések érdekelnek, sziveskedjék nevét és könyvtárát, ottani telefonját írásos formában /sajtcédula is jó/ és érdeklődési területét megjelölni és azt eljuttatni Ősi János /központ, propaganda osztály/ vagy Gerbner Mihály /központ, bibliográfiai osztály/ kezéhez lehetséges időpont /amikor alkalmasnak véli az összejövetelt/ megjelölésével.

Ősi János
Gerbner Mihály
FSZEK Erdei Ferenc KISZ-alap-
szervezet

Január 13-án Kiss Jenő főigazgató vezetésével osztályvezetői értekezlet vitatta meg és fogadta el a FSZEK 1981. évi munkatervét

Január 31-én az osztályvezetői értekezlet megtárgyalta a FSZEK módosított szervezeti szabályzatának tervezetét.

Február 6-án Jan Gan a Varsói Centrum Ustawicznego Ksztalcenia Bibliotekarzy igazgatója tapasztalatcserét folytatott Guggiczer Imrénével az oktatási és továbbképzési munkáról.

Február 24-én Roumeli Szmaro az athéni mérnöki kamara munkatársa tanulmányozta a szociológiai dokumentációs osztály és a feldolgozó osztály munkáját.

Februárban Maja Ulrich az Inosztrannaja Literatura magyar referense több ízben meglátogatta a könyvtárat és a bibliográfiai osztályon Mesterházi Lajos és Makai Imre munkásságát tanulmányozta.

Március 10-én osztályvezetői értekezlet vitatta meg a FSZEK kitüntetési és jutalmazási rendjére vonatkozó javaslatot.

Március 18-án Bartók emlékkiállítás nyílt a központi könyvtárban.

A magyar társadalomtudomány hire Japánban... A KH 1980/3 száma hirt adott Shin Kurimoto japán társadalomtudós FSZEK-ben végzett kutatásairól. A professzortól ez év

februárjában érdekes tokioi kiadvány érkezett, amely a XX. század 112 neves tudosáról közöl életrajzot. A magyar tudósok közül a kötetben szerepel fotójával együtt egy-egy önálló portrévázlat Lukács Györgyről, Polányi Károlyról, Mannheim Károlyról, Kerényi Károlyról és Bertalanffy Lajosról.

A gyulai Erkel Ferenc Múzeum Cigány Archivumának munkaközössége tagjai sorába hívta meg a szociológiai dokumentációs osztály főmunkatársát, Vágh Máriát.

A MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya a Sajtótörténeti Munkabizottság tagjává választotta Bóna Mártát a szociológiai dokumentációs osztály főkönyvtárosát.

Március 16-án tatarozás után újra megnyitotta kapuit kis olvasói előtti a 20-as gyermekkönyvtár. - Március 16-án elkezdődött a 21-es könyvtár tatarozása. - A Zenei gyűjtemény és a 28-as könyvtár tatarozása folyamatban van.

Munkaértekezletet tartott 1980. december 20-án a könyvkötészet, 1981. január 14-én az olvasószolgálat, január 21-én a Budapest-gyűjtemény, január 29-én az üzemfenntartási osztály, február 4-én a 48-as könyvtár, február 5-én az 1-es könyvtár, február 6-án a feldolgozó osztály, február 28-án a szociológiai dokumentációs osztály és február 28-án a 34-es könyvtár kollektívája.

A FELNŐTTKÖNYVTÁRAKBAN

A BHG szocialista brigádvezetők tanfolyamán tartott könyvtárbevezető foglalkozást a kelenföldi 3-as könyvtár, szakközépiskolásoknak pedig a Krisztina körúti 11-es és a kőbányai 12-es.

Könyvtárhasználati játékot szervezett a Kulich Gyula téri 44-es könyvtár a Móra Ferenc Egészségügyi Szakközépiskola tanulóinak.

A Film és ifjúság címmel indított KISZ akció kerületi elődöntőinek megrendezésére vállalkozott a Kertész utcai 22-es könyvtár. A színvonalas, sok ismeretet adó játékban a különböző kézikönyvek, katalógusok használatát is gyakorolhatták a versenyzők. A játékvezető Téchy Tünde volt.

A 10. sz. kerületi könyvtárban Bánki Zsuzsa érdemes művész vidám irodalmi estet tartott február 23-án.

Orvosok bevonásával szervezett előadást a 10-es könyvtár Szépség és egészség címmel.

Rendszeresen folytatta felolvasását az Öregek Napközi Otthonában a 22-es és a 25/2-es könyvtár.

Szaktanuló részére szervezett író-olvasó találkozót a kispesti 25/3-as könyvtár. Vendégük Kulin György és Fábrián László volt.

Március 24-én az 1. sz. kerületi könyvtár bemutatkozó előadást tartott a Rátkai Márton Munkás-Művész Klubban.

Március 28-án a zenei könyvtárosok és a kerületi könyvtárak vezetői meglátogatták a Bartók emlékházat és meghallgatták Demény János előadását Bartókról.

A MŰVELŐDÉSI KÖRÖKBEN

A kispesti 25/2-es fiókkönyvtár ujjoman alakult könyvbarát körének tagjai könyvekről beszélgettek. A vitát Bárczy Andrásné vezette.

A Kulich Gyula téri fiatalok a Planetáriumba látogattak el, ahol meghallgatták "Életünk és a csillagászat" című előadást.

A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN

Január-februárban több mint 3500 részvevője volt a könyvtárbeutatóknak és könyvtárhasználati óráknak. A gyerekek megismerkedtek a szolgáltatásokkal, a tájékozódás eszközeivel - a raktári renddel, a katalógusokkal, a kézikönyvtárral-, néhány népszerű sorozattal, egy-egy tárgykör /pl. a történelem/irodalmával. Beszélgettek olvasmányaikról, az olvasás és a szabad idő kapcsolatáról, a könyv- és könyvtár történetéről, bemutatták nekik a legújabb könyveket.

x

Rendszeresen látogatják óvodás csoportok a kispesti 25/3-as és a soroksári 35-ös könyvtárat. Ilyenkor - a könyvtár bemutatása mellett - a közlekedésről, a télről, az évszakok és színek kapcsolatáról, a betegségekről, illetve az állatokról beszélgettek a kicsikkel. A sok verssel, zenével, mesével színesített foglalkozások egyikéről Soroksáron rádiófelvétel is készült.

Nemcsak az óvodások, de az alsó tagozatosok is nagyon kedvelik a meseórákat, mesedélelőttöket. Ezért szerepel olyan gyakran a könyvtárak programjában az ilyen jellegű foglalkozás. Közülük kiemelnék azokat, amelyek egy-egy híres mesemondó gyűjtésével ismertetik meg a gyerekeket, vagy mesetipusok, mesealakok elemző feldolgozására vállalkoznak. Pl.: Benedek Elek /12-es/ vagy Móra Ferenc meséi /34/2-es/; vidám mesék /35-ös/, találós mesék /19-es/, Péter és a farkas /37/1-es/, Ludas Matyi /3-as/.

Marék Veronikát látta vendégül rajzos-mesés író-olvasó találkozó keretében a csepeli 30/3-as fiókkönyvtár.

Több könyvtárban emlékeztek meg A.A. Milne halálának 25. évfordulójáról, a 27-es könyvtár gyermekrészlegében pedig mesemondó versenyt rendeztek az író tiszteletére.

A napközis foglalkozások, könyvtári órák tematikáját több nagyobb csoportra oszthatjuk:

Irodalmi témákat feldolgozó foglalkozások a következők voltak: vers és dallam egysege /25-ös/, népköltészet /12-es/, tél az irodalomban /27-es/, tavasz a költészetben és a zenében /2. gy./, magyar költők Berzsenyitől Zelk Zoltánig /3-as/, mai magyar költők /3/2-es/, mai magyar költők nyelvi eszköztára /25-ös/ illetve gyermekversei /12-es, 25/4-es, 37/1-es/ egy-egy alkotó életműve pl. Bessenyei György /3-as/, József Attila /3-as, 12-es, 2.gy./, Nagy László /3-as/, Petőfi és Vörösmarty Mihály /27/4-es/; egy-egy mű elemzése pl. Arany "Toldi" ill. Petőfi "János vitéz" c. elbeszélőkölteménye /3-as, 27/4-es, 30/2-es, 48-as/, Katona József "Bánk bán"-ja /30-as/,

Gárdonyi "Egri csillagok" /27/4-es/, Molnár Ferenc "A Pál utcai fiúk" /25-ös/, Móricz "Légy jó mindhalálig" /35-ös/, s végül Fekete István "Tuskevár" c. regénye /3-as, 3/1-es, 8/1-es, 32/1-es/.

A 37/3-as könyvtár olvasói a Népszínház rendhagyó irodalom óráján vettek részt, mely Karinthy Frigyes "Igy irtok ti!"-jét dolgozta fel.

A történelmi tárgyú foglalkozásokon az ókori görög és római mondavilággal /34-es/, az athéni demokráciával /12-es/, a honfoglalással /3-as/, I.István korával /3/1-es, 24-es/, az árpádházi királyokkal /3/1-es/, a tatárjárás mondavilágával /3-as/, Hunyadi Mátyással /3-as/ és a róla szóló történetekkel /2.gy./, a reformkorral /3/1-es, 32/1-es/, az 1848/49-es forradalommal és szabadságharccal /3-as, 3/1-es, 32/1-es, 37-es/, s "Hősök voltak" címmel Steinmetz Miklós és Osztapenkó életével /3-as/ ismerkedtek a résztvevők.

Kerületi vetélkedőre készülve két könyvtárban - a kelenföldi 3-asban és az ujjalotai 34/2-esben - gyűjtöttek anyagot felső tagozatosok kerületük történetéről, az ott élő nevesebb személyiségek életéről és munkásságáról.

Kedvelt témája volt a gyermekkönyvtári összejöveteleknek az egyes népszokásokkal való ismerkedés. A lakodalmas szokásokról a kőbányai 12-es, a téli népszokásokról a XI. kerületi 6-os és 12-es könyvtár gyermekrészlegében beszélgettek. Farsang lévén, a tavaszi népszokások nagyon sok könyvtár programjában szerepeltek pl. 2-es gy., 3-as, 3/1-es, 12-es, 30-as./A farsangot vidám vetélkedőkkel, jelmezversennyel ünnepelték meg a 27-es, 27/4-es illetve a 29-es könyvtárak/.

A néprajzzal összefüggő érdekes foglalkozás színhelye volt a kispesti 25-ös könyvtár. "Kergetőző négy testvér" címmel megvizsgálták, összefüggenek-e a természeti ritmusokkal az életritmusok, hogyan tükröződik mindez más népek mondáiban, a magyar népszokásokban és a művészetekben. Ugyanitt került sor "Hogyan készül?" címmel más népek életmódját, kulturáját, építkezési szokásait és játékeit feldolgozó környezetismereti órára.

A természettudományos és technikai témákat feldolgozó foglalkozásokon: a télrel /2. gy., 3/1-es, 3/2-es, 27-es/, az állatokkal /3/1-es/, a tavaszi erdővel /34/2-es/, Ausztrália élővilágával /6-os/, a tüzzel /3-as/, Franklin Benjamin munkásságával /3-as/ illetve az űrhajósok életével és az űrkutatással /3-as/ ismerkedtek meg a gyerekek.

"A gyermekek élete a családban és a kisbaba születése" és "Magyar mesterségek a középkortól napjainkig - pályaválasztás" címmel a 37-es könyvtár; "Amelyben Fűlesnek születésnapja van" címmel - a Micimackó fenti fejezetéből kiindulva az emberi tulajdonságokról és típusokról a 3-as könyvtár gyermekrészlegében tartottak foglalkozást.

A művészeti rendezvények közül, a zenei jellegűek legtöbbje Bartók Béla születésének 100. évfordulójára emlékezett. Erre az alkalomra színvonalas vetélkedőt állított össze Fasang Márta a 3/1-es fiókkönyvtár munkatársa. Felsőtagozatos rajok több alkalommal vetélkedtek egymással a Bartók életével, műveivel kapcsolatos feladatok megoldásában. Ugyanitt került sor Profkofjev "Péter és a farkas", illetve Kodály "Háry János" c. művének meghallgatására és elemzésére.

A kelenföldi 3-as és a kőbányai 12-es könyvtárban gyakoriak a képzőművészeti foglalkozások. Az előbbiben a gyermekkönyvek illusztrációjáról és Medgyessy Ferenc művészetéről beszélgettek a résztvevők; az utóbbiban a görög művészettel, a klasszicizmussal, a tél képzőművészeti ábrázolásával, Derkovits életével és művészetével, valamint a mai magyar képzőművészettel ismerkedtek meg a gyerekek.

A kistérségi 25/4-es könyvtárban országos rajzpályázatra készültek az iskola tanulói. Lessing meséket olvastak fel, majd illusztráltak, a következő technikákkal: zsirkre-ta, linóleummetszet, filc és vízfesték.

Iskolai szakkörök látogatása...

Egy-egy közeli iskola könyvbarát szakköre tett látogatást a 25-ös, 25/3-as, 34-es és 48/4-es könyvtárban.

A kelenföldi 3-as könyvtár gyermekrészlegében készülnek fel a kerület honismereti szakkörének tagjai a nyaralásra. Irodalmat gyűjtöttek az Alföldről és Aggtelek környékéről.

A soroksári 35-ös könyvtárban tartja rendszeresen összejöveteleit a Marx Károly u. 92/94. sz. alatti iskola helytörténeti szakköre. Témáik: a budavári gótikus szobrok, a Soroksári Tűzoltóker története, a térképek, illetve a régészeti leletek szerepe a helytörténeti kutatásban.

Uttörő örsök a könyvtárban...

A könyvtárakban tartott örsigyléseken kívül két jelentősebb mozgalmi rendezvényre került sor:

- az angyalföldi 19-es könyvtár gyermekrészlege az Uttörőházzal közösen kerületi vetélkedőt hirdetett meg II. osztályos kisdobosok számára "Barátaink a virágok" címmel. Minden csapat öt pajtást küldött, akik igen jól felkészültek a megadott i-

rodalomból. Az első három helyezett könyvjutalmat kapott.

- Többfordulós katalógus- és kézikönyvhasználati vetélkedőre került sor két órs között az ujjalotai 34/2-es gyermekfiókban.

Könyvbarát körökben, klubokban történt

- A 2-es gyermekkönyvtár "Irodalomkedvelők klubjának" tagjai fél éven keresztül a barátság témakörével foglalkoztak olvasmányaik és saját tapasztalataik alapján. A témazáró foglalkozáson Jurij Nagibin "Az én első, egyetlen barátom" c. elbeszélését elemezték. Elhatározták, hogy a jövőben egy-egy költő életével, munkásságával ismerkednek meg részletesebben. Első alkalommal a választás József Attilára esett. Életét a FSZEK által kiadott dokumentum-gyűjtemény és a könyvtár állománya alapján követték végig.
- A 3/1-es könyvtár napközis illetve könyvbarát klubjának foglalkozásain a gyerekek folyóiratokban tallóztak, játszottak, verseket és lemezeket hallgattak; vidám fejtörőn vettek részt, melynek kérdései az új könyvekhez kapcsolódtak.
- A 25/2-es könyvtár könyvbarát körének tagjai könyv- és könyvtárhasználati ismereteket sajátítanak el összejöveteleiken;
- A 27-es könyvtár gyermekrészlegének könyvbarát köre a görög-római mondavilággal, és a legszebb hun és magyar mondákkal ismerkedett meg.
- A 35-ös könyvtár új sorozatot indított: szombat délutánonként játékokat készítenek Stark Julianna vezetésével az érdeklődő gyerekek. Eddig társas és kirakós játékokat, a farsangra- álarcokat, maszkokat, trombitákat; bőrből karkötőt és nyakláncot, játékot és bábót készítettek. Saját keze munkáját mindenki hazaviheti.

A ZENEMŰ ÉS HANGTÁRAKBAN

A BMK és a kelenföldi 3-as számú könyvtár, valamint a XI. kerületi Állami Zeneiskola együttes szervezésében élő koncert volt január 19-én. A "Kortárs magyar zene" sorozat keretében Szeverényi Ilona és Enzsöl Tünde cimbalom-duó szerepelt. A műsorban Károlyi Pál, Kurtág György, Petrovics Emil, Soproni József, Szokolay Sándor művei szerepeltek. A zeneszerzőkkel Fittler Katalin zenetörténész beszélgetett.

Január 24-én a XI. kerületi 6-os számú könyvtárban a kerületi zeneiskolával kötött

együttműködési szerződés értelmében ugyan- csak élő hangversenyt rendeztek, ahol a pozsonyi zeneiskola növendékei adtak hangversenyt, majd a könyvtárban a küldöttség számára könyvtárbemutatóval és zenehallgatással egybekötött fogadást rendeztek.

A 30-as számú Csepel-Királyerdei könyvtárban február 10-én Kelemen Tamás zenei könyvtáros emékezett meg Muszorgszkijról halálának 100. évfordulója alkalmából.

Ugyanitt a gyermekkönyvtáros a zenei rész- leggel együtt tartott jól sikerült foglalkozást. Történelmi események a képzőművészetben és a zenében címen.^x

A Bartók centenárium alkalmából több kerületi könyvtár kapcsolódott be a Magyar Uttörők Szövetsége Budapesti Elnöksége által indított kerületi Bartók vetélkedők munkájába.

OKTATÁSI ÉS TOVÁBBKÉPZÉSI HÍREK

Január 21-én P.J.Th. Schoots az INTAMEL képviselőjében könyvtárunkban járt rotterdami könyvtárigazgató előadást tartott Könyvtárápítási és automatizálás címmel.

Március 4-én Vitányi Iván, a Művelődés- kutatási Intézet igazgatója tartott előadást A szocialista társadalom kívánatos

művelődési modellje címmel.

A FSZEK fiatal munkatársai számára alap- foku könyvtárosi tanfolyamot szerveztünk március folyamán. Az előadásokat Szőke Ti- borné főigazgatóhelyettes, Székely Ervinné a HMO munkatársa és Weisz Sándorné, a 37- es könyvtár vezetője tartotta.

SZAKFELÜGYELETI HÍREK

Szakfelügyeleti vizsgálat folyik a IX., XIV., XVI., XVII. kerület könyvtáraiban. A visszatérő látogatások alkalmával a korábbi javaslatok végrehajtásának ellenör- zésére, a számszerű eredmények elemzésére, a további teendők megjelölésére kerül sor.

A XXII. kerület könyvtári helyzetét március 12-én tárgyalták a szakfelügyeleti jelentés alapján a kerület kulturális ága- zatának vezetői és az érdekelt könyvtári szakemberek.

PÁRTHÍREK

Január 13-án a pártvezetőség meghallgatta és megvitatta Pobori Ágnes és Kovács Bea tá- jékoztatását a KISZ 1980. évi munkájáról, valamint az alapszervezeti vezetőségválasztások előkészítéséről.

Január 20-án a pártvezetőség megtárgyal- ta a pártszervezet munkatervét és vélemé- nyezte az 1981. évi kitüntetési javaslato- kat.

Január 29-én a pártvezetőség meghallgat- ta és megvitatta Kiss Jenő főigazgató tá- jékoztatását a könyvtár szervezeti szabály- zata módosításának tervezetéről.

Február 12-én a pártvezetőség tájékozta- tást kapott Gujgiczter Imréné személyzeti vezetőtől a bérkorrekció előkészítéséről, majd február 26-án véleményezte a vezető béremelését.

Február 24-én a taggyűlésen Kiss Jenő főigazgató értékelte a könyvtár elmúlt évi munkáját, ismertette az 1981-es esztendő legfontosabb feladatait és a szervezeti és

működési szabályzat tervezett változtatá- sairól mondotta el elképzeléseit. Ezt kö- vetően Deák Sándor gazdasági igazgató a könyvtár gazdasági helyzetéről, a tervek- ről és a gondokról adott számot. A taggyű- lés megtárgyalta és elfogadta Horváth Pé- terné tagfelvételi kérelmét, majd megsza- vazta a már korábban a pártcsoportok által véleményezett pártszervezeti munkatervet.

Március 12-én a pártvezetőség megvitatta a FSZEK új kitüntetési és jutalmazási rend- jét és megtárgyalta az április 4-i ünnepség tervét. E vezetőségi ülésen részt vettek a szákszervezeti bizottság tagjai és a KISZ titkár.

Március 17-én a pártvezetőség meghallgat- ta Kovács Bea tájékoztatóját a KISZ küldött- gyűlés előkészítéséről, és megvitatta a be- számolót.

SZAKSZERVEZETI HÍREK

1980 decemberében a GYES-en lévő dolgozóinkat rendkívüli segélyben részesítettük.

1981 januárjában Kiss Jenő főigazgató tájékoztatta az Szb tagjait a Szervezeti és Működési Szabályzat módosításának tervéről.

A Nemzetközi Nőnap előestéjén március 7-én intézetünk "Nőnap Bál"-t rendezett. A Budapesti Művelődési Központ rendelkezésünkre bocsátotta nagytermét és a klubhelyiségeket. A megjelentek változatos játékokban, táncversenyekben, tombolában vehettek részt és osztozkodtak az "óriási" nyereményeken. A vidám, hangulatos összejövetelnek a záróra vetett véget.

A bálon intézetünk nődolgozóit - a jelenlévőket és azokat, akik nem tudtak eljönni - Mátrai Máttyás főigazgatóhelyettes a következő gondolatokkal köszöntötte:

Kedves nők! Tisztelt férfiak!

A nemzetközi nőnap alkalmából meleg szeretettel és különös tisztelettel üdvözölök mindenkit.

Üdvözlöm a nőket: a feketéket és a sárgákat, a bronzszínűket és a fehéreket; a ma születetteket és az örökké élőket; a szépeket és még szebbeket; az otthon lévőket és az itt megjelenteket.

Tisztelt férfi kollégák!

Bocsássatok meg, de egyszer egy évben őszintén és önként /máskor úgy is ránk kényszerítik!/ el kell mondani, hogy nők nélkül valamiképp szürkébb és szegényebb lenne életünk; hogy nők nélkül nem fejlődött volna ilyen gyorsan a világ.

Bennünk, férfiakban - kezdettől fogva - a szerénység és a lustaság lépett frigyre. Csak nekik, a nőknek köszönhetjük, hogy példás nyugalmunk mindig megszakadt és ismételten mozdulni kényszerültünk.

Bájos hívásukra jöttünk le a fáról és álltuk két lábra, /sőt olykor két kézre!/. Mi férfiak megéltünk volna bogyókon és gyökereken is. Soha sem ettünk volna húst, ha nekik nem kellett volna a bunda!

Valljuk be, hogy az egész történelem során csak azért tudtunk kiemelkedő, hősi cselekedeteket végbe vinni, mert félszemmel mindig szeretett nőinkre sandítottunk: Látják-e, mit csinálunk?

Engedjétek hát meg, tisztelt férfiak, hogy most szeretettel üdvözlöm őket. - Üdvözlöm a nőket, mert a fellegek közt csapongó igényeik óriási tudományos eredmények elérésére serkentettek bennünket.

Kepler sohasem tanulmányozta volna olyan lelkesen a csillagokat, ha nem ígérteti meg vele a felesége, hogy lehozza neki a legszebbeket és azokkal ékesítheti magát az udvari bálon.

Üdvözlöm a nőket, mert olyan légkört tudnak teremteni, amelyben nekünk is kedvünk támad játszani.

Watt sohasem találta volna fel a gőzgépet, ha bájos felesége nem főz neki teát és nem teremt olyan családiai hangulatot, hogy kiskanalával eljártszadozhasson a kanna kifolyó csövének párájánál.

Üdvözlöm a nőket, mert kérlelhetetlen harcot folytattak ellenünk az "egyenjogságért", a házi munka rákkényszerítéséért. Különböző sohasem alkottuk volna meg a padlókefélt, a grillsütőt, a mosógépet.

Üdvözlöm a nőket, mert bájos csevegésükkel meg tudják nyugtatni, el tudják zsibbasztani "rángó idegeinket".

Ha a csendet, a csevegésük hiányát akár néhány pillanatig is kibírtuk volna: nem találtuk volna fel a beszélő dobozokat: a rádiót és televíziót.

Üdvözlöm a nőket, mert lelkiünk legmélyebb zugait is bejárják, és cipőik sarkával az ihlet csodás forrásait nyitják meg.

Köszönet azért a Lilláknak, az Annáknak, az Ilonáknak, a Léáknak és természetesen: a Mamáknak.

Üdvözlöm a nőket, mert nemcsak virágoskertté varázsolták földünket, hanem síró és nevető, gügyögő és tipegő gyümölcsökkel is benépesítik bolygónkat!

Kedves nők!

Legnagyobb ünnepünk, a Nemzetközi Nőnap előestéjén fogadják szívesen, elnéző mosollyal a szeretetünket és tiszteletünket szimbolizáló szerény kis fréziánkat.

Gondolják hozzá, hogy holnap szabadon sétálhatnak lelkiünk kiskertjében és - ha nekünk férfiaknak picit fájdalmas is lesz - ki-ki letépheti kedvenc virágait és kívánsága szerint állíthatja össze ajándékosarat.

Március 25-én a FSZEK bizalmi testülete ülést tartott. Az ülésen: Pesti Ernő szb titkár beszámolt az elmúlt évben végzett munkáról. Kiss Jenő főigazgató tájékoztatta a testület tagjait az 1981. évi intézeti munkatervről, valamint a Szervezeti és Működési Szabályzat tervezetéről. Deák Sándor gazdasági igazgató ismertette az intézet 1981. évi gazdasági tervét.

A bizalmi testület tagjai a jutalmazási rendszerrel kapcsolatos írásbeli hozzászólásaik alapján, tájékoztatást kaptak annak módosított változatáról.

SZAKSZERVEZETI ÜDÜLTETÉS

Az Üdültetési Albizottság döntése alapján az 1981. évi SZOT beutalókat az alábbiakban felsorolt munkatársak kapták:

III.	12.	Hévízi gyógybeutalót	Szabó Sándorné 2. sz. könyvtár,
IV.	10.	Siófoki beutalót	Niderecker Emilné nyugdíjas,
IV.	10.	Siófoki "	Rubin Dávidné "
V.	6.	Balatonszéplaki "	Ferenczi Józsefné propaganda osztály,
V.	22.	Szántódi "	Scheff Bálintné nyugdíjas,
VI.	5.	Verőcei "	Józsa Lászlóné "
VI.	12.	Verőcei "	Kepes Ágnes 1. sz. gyermekkönyvtár,
VI.	5.	Balatonföldvári családos beutalót /3 fő/	Vuncs Józsefné 34. sz. könyvtár,
VI.	5.	Zebegényi beutalót	Jóni Aladárné 9. sz. gyermekkönyvtár,
VI.	11.	Bakonybél családos beutalót /2 fő/	Tóth Kálmánné HMO
VI.	17.	Mátrafüredi beutalót	Szokmári Istvánné 13. sz. könyvtár,
VI.	26.	Pécsi "	Varga Béláné 14. sz. könyvtár,
VII.	2.	Gödöllői családos beutalót /4 fő/	Braun Tamás propaganda osztály,
VII.	10.	Parádi beutalót	Szekér Márta munkaügyi csoport,
VII.	23.	Balatonfüredi beutalót	Szanati Józsefné 18. sz. könyvtár,
VII.	23.	Balatonfüredi "	Komáromi Andrásné 21. sz. könyvtár,
VII.	31.	Szántódi családos beutalót /5 fő/	Lukács Vendelné könyvkötészet,
VIII.	5.	Hévízi gyógy "	Csáki Józsefné 2. sz. gyermekkönyvtár,
VIII.	28.	Szántódi "	Bencsikné Kucska Zsuzsa 32. sz. könyvtár,
IX.	3.	Bakonybéli "	Móricz Katalin 44. sz. könyvtár,
X.	28.	Hajduszoboszlói gyógy"	Szigetiné Magyar Mária 2. sz. könyvtár,
X.	29.	Leányfalui beutalót	Szabó Józsefné 43. sz. gyermekkönyvtár,
XI.	4.	Balatonaligai beutalót	Süth Jánosné könyvkötészet,
XI.	19.	Mátraházai családos " /3 fő/	Cziboly Józsefné bibliobusz,
XII.	11.	Nagymarosi beutalót	Kónya Julia olvasószolgálat,
XII.	19.	Bp. Rózsadombi beutalót	Dr. Szij Etelka olvasószolgálat,

8-14 éves gyermekeik részére nyári gyermekbeutalót kaptak:

VI.	15.	Országpusztai beutalót	Turi Lászlóné gazdasági főosztály,
VI.	25.	Parádsasvári "	Balogh Lászlóné könyvkötészet,
VII.	23.	Kőszegi "	Pintér Ferencné zenei gyűjtemény,
VII.	23.	Kőszegi "	Farkas Jánosné 24. sz. könyvtár,
VI.	25.	Parádfürdői /fiu/ "	Seres Gyuláné 25. sz. könyvtár,
VIII.	6.	Balatonszabadi /fiu/ beutalót	Vavrek Józsefné 48/3. sz. könyvtár,

SZOT beutalóra lehet még jelentkezni:

V.	21-től	Siófok házaspáros	1008.-- Ft
VIII.	28-től	Szántód 1 db	420.-- Ft
XI.	20-től	Nagymaros 7 napos házaspáros	630.-- Ft
XII.	4-től	Nagymaros 7 napos 1 db	315.-- Ft
XII.	24-től	Debrecen gyógy 1 db	630.-- Ft
VIII.	21-től	1 fiu gy. részére Rőjtőkmujsaj- ra 11 napos	242.-- Ft

Külföldi üdülések:

A Szakszervezeti Bizottság többéves szakszervezeti bizottsági tagként végzett munkájáért K e r t é s z Pált a gazdasági főosztály munkatársát 6 napos Aldunai-hajóút jutalomüdü-
lésben részesítette.

Aldunai-hajóútra kapott beutalót: Schuszter Ilona az olvasószolgálat munkatársa. /6 nap/
Bratislavai-hajóútra kapott beutalót: Horváth Györgyné a 3. sz. könyvtár vezetője. /6 nap/

Vállalati üdültetés - soproni IBUSZ szoba:

Az intézetvezetés közel 30.000.- Ft-os hozzájárulásával, valamint a Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottságának támogatásával ebben az évben is béreljük a három szobát. A jelentkezések alapján az alábbi munkatársak kaptak beutalást:

1. turnus /VI. 15-28-ig/

- Láng Endre és családja /4 fő/ könyvkötészet
- Ecsedy Andorné /2 fő/ bibliográfiai osztály

2 fő részére még van egy üres szobánk, lehet jelentkezni!!

2. turnus: /VI. 29- VII. 12-ig/

- Buza Sándorné és családja /4 fő/ 19-es könyvtár
- Oláh Mihályné és lánya /2 fő/ 1-es gyermekkönyvtár
- Szalay Tibor és felesége /2 fő/ könyvkötészet

3. turnus: /VII. 13-26-ig/

- Király Éva és családja /4 fő/ 36-os könyvtár
- Hevesi Andrásné és családja /4 fő 2x2 ágyas szoba 7 napra/ 4-es könyvtár
- Varga Béláné " /4 fő 2x2 ágyas szoba 7 napra/ 10-es könyvtár

4. turnus: /VII. 27- VIII. 9-ig/

- Novotny Béláné és családja /4 fő/ 24. sz. könyvtár
- Németh Józsefné " /4 fő/ 7. sz. könyvtár /2x2 ágyas szoba/

5. turnus: /VIII.10-23-ig/

- Kövesd Péterné és családja /4 fő/ 14. sz. könyvtár
- Radvány Tiborné és " 2x2 ágyas szoba 18. sz. könyvtár

6. turnus /VIII. 24-30-ig /7 napos/

- Tarné Both Annamária és családja /4 fő/ 24. sz. könyvtár
- Véghelyi Gusztávné " /2 fő/ 24. sz. könyvtár
- Udvariné Trencsényi Mária " /2 fő/ 38. sz. könyvtár

Kérjük kollégáinkat, hogy a beutalókat 3 héttel az indulás előtt vegyék át, ellenkező esetben átadjuk más jelentkezőnek.

Üdülési Albizottság

SZEMÉLYI HÍREK

K i t ü n t e t é s

Nyugdíjba vonulása alkalmából dr. Novák Tamásné a zenei gyűjtemény főmunkatársa KIVÁLÓ MUNKÁÉRT,

Gulyás Andrásné raktárkezelő a 11-es könyvtár dolgozója és Radnai Mártonné a 13-as könyvtár gyermekrészlegének vezetője FSZEK KIVÁLÓ DOLGOZÓ kitüntetésben részesült.

A Belügyminisztérium Határőrség Parancsnoksága közölte, hogy Szalaváry Miklóst, a Kötészet szakmunkását a Határőrség Élenjáró Katonája címmel és az ezzel járó jelvényvel tüntették ki.

B é r k o r r e k c i ó

1981. január 1-től kötelező béremelést kapott 191 munkatársunk /34.500.--Ft/. Ezen kívül bérkorrekcióban részesült 583 dolgozó.

R e n d k i v ü l i j u t a l o m

Kerekes Pálnét a HMO főmunkatársát, az intézet 1980. évi jelentésének elkészítéséért 2.000 Ft,

Németh Sándornét a Budapest-gyűjtemény kisnyomtatványainak rendezéséért 3.000 Ft, a gazdasági főosztály tizenegy dolgozóját az 1980. évvégi többletmunkák végzéséért, összesen 9.800 Ft, a 48-as könyvtár tiz munkatársát a főkönyvtár kialakítása során végzett kiemelkedő munkájukért összesen 10.000 Ft rendkívüli jutalomban részesítette a főigazgató.

M e g b i z á s

1981. március 1-től Pintér Ferencné a zenei gyűjtemény munkatársa a vezető helyettesi teendőik ellátására kapott megbízást a főigazgatótól.

Á t h e l y e z é s

Barabás Imréné könyvtárkezelőt a 22-es könyvtárból a 37-es könyvtárba, Bohuny Éva könyvtárkezelőt a 44-es könyvtárból a 3-as könyvtárba, Farkas Enikő könyvtárkezelőt a hálózati és módszertani osztályról a 48-as könyvtárba, Forgács Zsuzsa könyvtárkezelőt a 8-as gyermekkönyvtárból a 21-es könyvtárba, Dr. Frank Borbála könyvtárost a 3-as könyvtárból a 37-es könyvtárba, Fratilla Karola könyvtárkezelőt a 22-es könyvtárból a 3-as könyvtárba, Gárdonyiné Lass Ilona könyvtárost a 14-es könyvtárból a 10-es könyvtárba, Horváth Beáta könyvtárost az 5-ös könyvtárból a hálózati és módszertani osztályra, Katona Szidónia könyvtárkezelőt a 43-as könyvtárból a központi olvasószolgálatba, Kiss Ágnes könyvtárost a 48-as könyvtárból a 3-as könyvtárba, Kósa Zsófia könyvtárost a 48-as könyvtárból a 43-as könyvtárba, Kócse Erzsébet könyvtárkezelőt a 11-es könyvtárból a 37-es könyvtárba, Lakatos Lajos könyvtárkezelőt a hálózati és módszertani osztályról a 6-os könyvtárba, Liszka Zsuzsanna könyvtárost a 27-es könyvtárból a zenei gyűjteménybe, Molnár István könyvtárost a 10-es könyvtárból a 48/1-es könyvtárba fiókvezetőnek, Ort Endre könyvtárkezelőt a 3-as könyvtárból a 12-es könyvtárba és Szuromi Éva könyvtárkezelőt a hálózati és módszertani osztályról a 22-es könyvtárba helyezte át a főigazgató.

Ú j m u n k a t á r s a k

Antal Péter megbízott sokszorosító-műhelyvezető /propaganda osztály/, Barabás Gabriella raktárkezelő /központi olvasószolgálat/, Bedő Katalin könyvtárkezelő /48-as könyvtár/, Boros József gépkocsivezető /mozgókönyvtár/, Farkas Enikő könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/, Fehér Éva könyvkötő szakmunkás /könyvkötészet/, Gajda Anita könyvtáros /5-ös könyvtár/, Gáspár Gyula könyvtárkezelő /Budapest - gyűjtemény/, Hámos Elemér könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Horváth Tiborné könyvtárkezelő /32-es könyvtár/, Hucskóné Kovács Mária könyvtáros /30-as könyvtár/, Kanizsai László eszközzraktáros /számviteli osztály/, Kováts Györgyné könyvtáros /13-as könyvtár/, Lakatos Andrea könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/, Ménich Zoltán raktárkezelő /duplum/, Molnár Gáspárné könyvtáros /48-as könyvtár/, Pataki István betanított munkás /ÜFO./, Rengő Ferencné raktárkezelő /22-es könyvtár/, Raisz Sándorné könyvtárkezelő /Budapest - gyűjtemény/, Ritz Edit könyvtárkezelő /24-es könyvtár/, Szaniszló Mihályné osztályvezető /számviteli osztály/, Száraz Istvánné kézbesítő /gazdasági főosztály/, Szirányi Krisztina könyvtárkezelő /44-es könyvtár/, Szomszéd Andrásné fotós /Budapest - gyűjtemény/, Tóth Kornél könyvtárkezelő /központi olvasószolgálat/, Varga Éva könyvtárkezelő /39-es könyvtár/, Varga Katalin könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/ és Vízahányó Kálmán könyvtárkezelő /3-as könyvtár/.

K i l é p t e k

Almásy Zsuzsanna könyvtárkezelő /Budapest - gyűjtemény/, Bácskai Erzsébet könyvtárkezelő /12-es könyvtár/, Berta Erzsébet könyvtárkezelő /25-ös könyvtár/, Droppán Béláné könyvtáros /21-es könyvtár/, Fonyad Ildikó előadó /perlés/, Gillich Mária könyvtárkezelő /12-es könyvtár/, Dr. Győri Péter könyvtáros /szerzeményezési és feldolgozó osztály/, Kirner Zsuzsanna könyvtáros /3-as könyvtár/, Klein Péterné könyvtáros /Budapest - gyűjtemény/, Lőrinczi Lászlóné könyvtáros /25-ös könyvtár/, Málnainé Kiss Zsófia könyvtárkezelő /32-es könyvtár/, Mui Mária könyvtárkezelő /központi olvasószolgálat/, Pogáts Éva könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Praczkó Erzsébet könyvtárkezelő /37-es könyvtár/, Remete József könyvtárkezelő /10-es könyvtár/, Sarka Eszter kisegítő /gondnokság/, Stauróczy Zsuzsa könyvtárkezelő /3-as könyvtár/ Stróbl Márta könyvtáros /18-as könyvtár/ és Szitó Györgyné előadó /számviteli osztály/.

N y u g d i j a z á s

Alexandridu Zina főkönyvtáros /2-es könyvtár/, Gulyás Andrásné raktárkezelő /11-es könyvtár/, Jenny Bertalanné könyvkötő szakmunkás /könyvkötészet/, dr. Novák Tamásné főmunkatárs /zenei gyűjtemény/, Radnai Mártonné gyermekrészlegvezető /13-as könyvtár/ és Rózsa Imréné raktárkezelő /48-as könyvtár/ nyugdíjba vonultak.

Egészséget és jó pihenést kívánunk mindannyiuknak.

S z ü l e t é s

Farkasné Pethő Klárának /zenei gyűjtemény/ Vera nevű kislánya, Fügediné Csóri Ágnesnek /39-es könyvtár/ Péter nevű kislánya, Juhász Sándornének /12-es könyvtár/ Dóra nevű kislánya, Kovács Györgyinek /48-as könyvtár/ Márton nevű kislánya, Mészárosné Fers Mártának /44-es könyvtár/ Zsófia nevű kislánya, Pintér Zsuzsának /20-as könyvtár/ Balázs nevű kislánya, Svientek Tibornének /könyvkötészet/ Norbert nevű kislánya, Szabó Ildikónak /6-os könyvtár/ Anna nevű kislánya, Szabó Natáliának /6-os könyvtár/ Szabolcs nevű kislánya, Tóthné Rajnai Máriaának /34-es könyvtár/ Zsófia nevű kislánya, Ugrai Istvánnének /propaganda osztály/ Dávid nevű kislánya, Veszprémi Juditnak /9-es könyvtár/ Ágnes nevű kislánya és Zsiga Ferencnének /25-ös könyvtár/ Gyula nevű kislánya született.

A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk.

BÁNK FERENCNÉ
1911-1980

Fájdalommal bucsuzunk a szeretett "Lelő"-tól. Sok éve ismertük, szerettük, hiányozni fog szaktudása, fáradhatatlansága, nevetős arca, csillogó humora.

Munkás családban született. A felszabadulás előtt sokféle ismeretet sajátított el és sokféle munkával próbálkozott.

A felszabadulás után munkásként dolgozott, majd az MSZT-hez került és 1950-ben lett a FSZEK munkatársa és maradt ugyszólván utolsó leheletéig. Itt végezte el a Pedagógiai Főiskolát, ahol könyvtár-szakon szerzett

diplomát. A 9-es könyvtár vezetői teendőit látta el. Szerette, hivatásának tekintette munkáját, amit nagy hozzáértéssel, lelkesedéssel végzett. Még nyugdíjba vonulása után is szinte haláláig a könyvtárban dolgozott. Munkáját Miniszteri Dicsérő Oklevél és Szocialista Kulturáért kitüntetés honorálta.

Emberi magatartása, jelleme, becsületessége és szorgalma kivirta az elismerést. Bátor szókimondása szinte legendás volt. Szeretettel őrizzük emlékét.

NAGY BORBÁLA
1901-1980

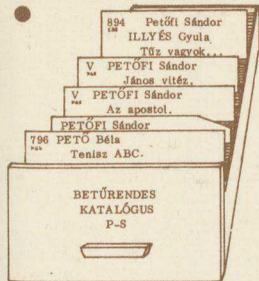
Könyvtárosi pályafutását, tanári diplomával még könyvtárunk Károlyi utcai otthonában kezdte. A rendelő csoportnak mintegy 20 évig volt munkatársa, 15 évig vezetője, a 40-es években Kóhalmi Béla mb. igazgató közvetlen munkatársa. 1945-ben a felszabadulás után - gyenge fizikumát nem kimélve - elsők közt jelentkezett a háborus károk helyreállítására, hogy a kölcsönzés mielőbb megindulhasson. Később is aktívan közreműködött a feldolgozó osztály újjászervezésében amelynek nyugdíjazásáig értő munkatársa volt.

Precizitás, gondosság, gyorsaság voltak tevékenységének legfőbb jellemzői. Törékeny testalkata ellenére, nagy akaraterővel hihetetlen munkabírással rendelkezett.

Szeretett tanítani. Nála kezdték könyvtári pályafutásukat többek között Mentessné Rózsa Ilona, Novák Tamásné, Dobrovitsné Dömötör Tekla, Tiszay Andorné, Nagy Emilné, Szederkényi Olga. Munkatársai megtanulták tőle a könyv, a könyvtár, a könyvtári munka tiszteletét és szeretetét. Szorgalma, munkaszeretete mindenkor például szolgál az utódoknak.

A következő katalógusok SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ MŰVEKET egyaránt tartalmaznak. A cédulák az aláhúzott szavak szoros betűrendjében sorakoznak:

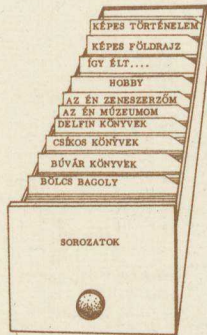
SZERZŐI BETŰRENDES KATALÓGUS

Ha tudod a keresett mű szerzőjét, akkor a SZERZŐI BETŰRENDES KATALÓGUST használd! Ebben keresni, ha kíváncsi vagy kedvenc íróid műveit közül mi található könyvtárunkban! Itt a könyvtárban meglévő összes műről szerző szerinti betűrendben találod a cédulákat.

SOROZATI KATALÓGUS

A SOROZATI KATALÓGUS tájékoztat a legismertebb sorozatokban megjelent művekről.

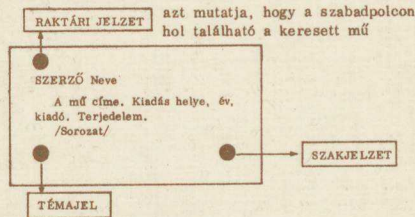
CÍMKATALÓGUS

Amikor arra vagy kíváncsi, megvan-e egy bizonyos mű könyvtárunkban, de az író nevét elfelejtetted, akkor a CÍMKATALÓGUS segít megtalálni a polcon.

KATALÓGUS

CÉDULAJEGYZÉK A KÖNYVTÁRUNKBAN TALÁLHATÓ MŰVEKRŐL

MILYEN EGY KATALÓGUSCÉDULA?

Ha a **RAKTÁRI JELEZET** áll akkor ezek a könyvek szépirodalmi művek és a

- K - képek-könyvek
- M - mesék, meseregények
- R - regények, elbeszélések
- V - versek
- Sz - száművek
- S - "Ismerkedj a felnőttek szépirodalmával!" felirattal polcon találod ezeket.

R

V 74 71127

VERNEK, Jules (1828-1905)
KÉPES VÁLASZ. (Doux ans de vacances) [Húsdíj] regény.
Gyrd. Barócs [Hona. III.] Gyula Látást 3 kiad. Bp. 1971,
Móra Kiadó. 364, [4] l. 26 cm. --- 22.- Ft

946004.7-3113 Verne-94611

A B O

Kt

Ha a **TÉMAJEL** SZÁMJELEZÉSBŐL áll, a könyv ismeretterjesztő vagy tudományos alkotás.

- Pl.: 510 matematikai könyvek
689 barkácskönyvek
750 festészetről szóló művek
911 útleírások

910 792467

K 94
KARLMEYER, Walter
[?] [Húsdíj] (Néző Horizontok) A nagy felvilágosító könyv.
Gyrd. Asser [Kálmán] [Bp.] 1970. Kossuth Kiadó. 232, [4] l.
illusztr. 28 cm. --- 60.- Ft

(Univerzum könyvtár/
Bibliogr. 213. l.
Előmondy: A világ modellje. A messziség titka.)

ISBN 963 09 1416 6 910-61001-1415*
Földrajz - Felvilágosító 15-16. sz. 000.80(107)-1415*
a B 1 8

SZÉPIRODALMI TÉMAKATALÓGUS

A SZÉPIRODALMI MŰVEK katalóguscédulájának bal alsó részén látható betűkből álló jel a könyv témájára utal:

- K** Képek-könyvek
- M** Mesék, meseregények
- Á** Állattörténetek
- Gy.k** Gyermekektörténetek kisiskolák
- Gy.u** Gyerekekről, úttörőkről, fiatalokról szóló művek
- Kt** Kalandos történetek
- Rt** Fantasztikus történetek
- T** Történelmi regények, mondák
- É** Híres emberekről szóló életrajzi regények
- V** Versek
- Sz** Száművek, bábjátékok, műsorcszuszállítások
- S** Serdülők olvasmányai "Ismerkedj a felnőttek szépirodalmával"

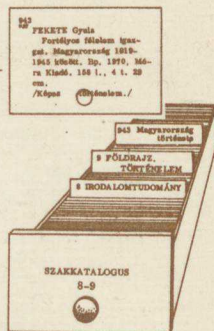
Ha az előbb felsorolt témák közül érdekel valamelyik akkor A TÉMAKATALÓGUST használd! Itt a katalóguslapok a keresett témán belül az írók nevének betűrendjében találhatók.

SZAKKATALÓGUS

A SZAKKATALÓGUSBAN a cédulákat az ISMERETTERJESZTŐ MŰVEK tartalma szerint találod. Az egyes tudományokat és tárgyköröket - itt és a polcon is - meghatározott számok helyettesítik. A cédulák a számok emelkedő sorrendjében követik egymást. Az egyes témákon belül - tehát a választólapon után - a cédulák a szerzők nevének ábcérendjében követik.

A LEGFONTOSABB ISMERETTERJESZTŐ TÉMACSOPORTOK

- 0 Minden tudományra kiterjedő ÁLTALÁNOS MŰVEK
- 1 FILOZÓFIA
Lélektan, Esztétika
- 2 VALLÁS
- 3 TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK
- 4 NYELVTUDOMÁNY
TERMÉSZETTUDOMÁNYOK
Matematika, Csillagászat, Fizika,
- 5 Kémia, Biológia, Növénytan, Állattan
- 6 ALKALMAZOTT TUDOMÁNYOK
Orvostudomány, Műszaki tudományok, Mezőgazdaság
- 7 MŰVÉSZET - SZÓRAKOZÁS - SPORT
- 8 IRODALOMTUDOMÁNY
Írókról, könyvekről
- 9 FÖLDRAJZ ÉLETRAJZ, TÖRTÉNELEM.
Hasáncról és a nagyvilágról

5.-ft: